

Управління культури і туризму
Кіровоградської обласної державної адміністрації

Кіровоградська обласна універсальна
наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського

Карби одвічних істин

Олександра Жовини

Біобібліографічний покажчик

Управління культури і туризму
Кіровоградської обласної державної адміністрації

Кіровоградська обласна універсальна
наукова бібліотека ім. Д.І.Чижевського

Карби одвічних істин
Олександра Жовни

(До 50-річчя від дня народження)

Біобібліографічний покажчик

Кіровоград
Лисенко В. Ф.
2010

УДК 016:929:82-3(477.65)

ББК 91.9:83.3(4УКР)6

К 21

Карби одвічних істин Олександра Жовни: Біобібліографічний покажчик (До 50-річчя від дня народження) / Управління культури і туризму Кіровоградської обласної державної адміністрації; Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського; Укладач Макарова Т.П. – Кіровоград : Лисенко В. Ф., 2010. – 80 с.

ISBN

Педагог, вихователь дитячого будинку-інтернату в Ново-миргороді. Письменник. Автор 7 книг. Лауреат обласної літературної премії імені Є.Маланюка та ще кількох премій. Має режисерські та акторські роботи. Заслужений діяч мистецтв України. Це все про одну людину – нашого земляка Олександра Жовну. Поштовхом до створення видання став незгасаючий інтерес до його творчості серед читачів бібліотеки та магія особистості , яку відчули усі присутні на зустрічах з ним. Формальним приводом став перший піввіковий ювілей. Біобібліографічний покажчик містить коротку біографічну довідку, відомості про публікації творів Олександра Жовни у кни�ах та періодичних виданнях, фільмографію, численні відгуки про його твори читачів та фахівців-літераторів, Інтернет-ресурси по темі і значну кількість повнотекстових джерел. Останній розділ покликаний оперативно задовольнити інтерес до рекомендованих публікацій, стати першим містком між читачем і автором. Видання може зацікавити широке коло користувачів бібліотеки: шкільну молодь та студентство, вчителів і викладачів навчальних закладів, мистецькі кола, бібліотекарів, краєзнавців та земляків Олександра Жовни.

УДК 016:929:82-3(477.65)

ББК 91.9:83.3(4УКР)6

ISBN

© Кіровоградська ОУНБ ім. Д.І.Чижевського, 2010

© Лисенко В. Ф., 2010

Карби одвічних істин Олександра Жовни

Олександр ЖОВНА народився 15 лютого 1960 року в місті Новомиргород Кіровоградської області. 1982 року закінчив Київський педагогічний інститут імені Горького (нині – Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова).

Автор книжок «Партитура на мозгильному камені», «Вдовушка», «Експеримент», «Маленьке життя», «Її тіло пахло зимовими яблуками». Лауреат кількох літературних премій, зокрема на

Всеукраїнському конкурсі романів і кіносценаріїв «Коронація слова» 2000 року здобув диплом за кіносценарій «Дорога», 2001 – за сценарій «Експеримент», 2003 – за сценарій «Вдовушка». Лауреат обласної літературної премії імені Євгена Маланюка (2008) – за книгу «Її тіло пахло зимовими яблуками».

19 серпня 2008 року отримав звання Заслуженого діяча мистецтв України.

Коли наші нащадки підсумовуватимуть ХХІ ст., укладаючи енциклопедії знакових імен української літератури, зерно відсіється від полови. Ми не знаємо, який літературний напрям буде панівним, які будуть читацькі смаки і вподобання, у якій формі – електронні чи паперові, – наші правнуки пізнаватимуть смисли буття. Можливо, хтось з українських письменників отримає Нобелівську премію, а пересічний читач, не вагаючись, назве десяток імен Шевченківських лауреатів у царині літератури. Багато запитань – мало відповідей. Єдине, що можна ствердити, що допоки житиме людина як Боготвірний феномен, доти існуватиме література. Той духовний вимір, який віками олюднює людину. І серед імен на «високій полиці» української літератури обов’язково буде ім’я Олександра Жовни.

Хтось із сучасників запитає чому? Адже його ми не бачимо на літературних вечорах, промоцію його творів не займаються літературні агенти, врешті – він не розкручений, як інші пись-

менники. Вважаю, особисто він цього не потребує. Самодостатність як категорія не потребує порівняння. В сучасній літературній свідомості його тексти залишають випалені карби. Карби болю, карби небайдужості, карби одвічних істин. І саме тому його твори задаватимуть духовний камертон наступним поколінням

В особі О. Жовни поєднуються письменник, режисер і сценарист, який мешкає в Новомиргороді на Кіровоградщині. Для когось він дивак, який відмовився від столичного життя на користь провінції, для когось «майстер інфернальних станів», а для когось – «Юович приїхав» – і це весь всесвіт. Адже Жовна за фахом дефектолог, який з 1982 року працює вихователем у дитячому будинку-інтернаті для дітей з обмеженими можливостями. На запитання, що його тримає на такій непростій роботі, – відповідає: «Тут починаєш вчитися відчувати серцем. Ці люди з маленьким розумом, але з дуже великим серцем». Шляхетне лицарство на щодень: в слові і в чині, з «мовчазного обов'язку», за Є. Сверстюком.

Тому і тексти його читаєш серцем, а не холодним розумом, високовольтна напруга яких зачіпає кожну фібрку душі. Тонкий психологізм, драматичність і міжрядкова апеляція до вічних істин. Кажу це без пафосу. Його повість «Маленьке життя» – тонко резонує з головною заповіддю любові «Люби ближнього свого, як самого себе». Події твору розгортаються півтора століття тому на загубленому серед лісів хуторі, де панував голод. Маленький хлопчина на ім'я Пилипок, залишившись сиротою, потрапляє до монастиря, де ченці навчають його іконопису. Якось до монастиря приїжджає француз з хворою доњкою його ж віку. З цієї хвилини він живе тільки образом тихого смутку ніжно-голубих очей і жагою «неустанної помочі». Намалювавши образ мученика Пантелеїмона-зцілителя, щоночі, мерзнучи просто неба, прикладає обличчя святого до морозяної шиби, благаючи: «Допоможи їй одужати. Ти сильний. Ти все можеш». Дівчинка одужує, але Пилипка Господь призыває до себе. Хтось скаже – це несправедливо. Хтось – не по-дитячому свідоме самозречення. Хтось – милосердя і любов. І для кожного з нас це буде часточка правди, своєї правди і свого розуміння.

До речі, цей твір Жовна як режисер екранизував. Щобільше, цей фільм започаткував масштабний соціальний проект «Велике серце маленького життя» за підтримки Української православної церкви та Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту, щоб привернути увагу громадськості до проблем дітей-сиріт.

Інший твір «Партитура на могильному камені», який екранизував режисер Ярослав Лупій, актуалізує ще одну Божу заповідь – «Не кради». Йдеться про композитора на ім'я Лейбович-Сарський, який в момент творчої кризи, навіть де-пресії, на старому монастирському кладовищі знаходить партитуру реквієму. Свого часу вона належала регентові собору, музику якого ніхто не виконував, оскільки це порушувало церковні канони. Не один рік чернець викарбував ноти на камені, заповівши його як могильний. І ось сучасний композитор приєднує авторство собі, а надгробок вирішує знищити. Слава. Успіх. Гордіня. Всі земні блага. Але монах починає переслідувати його, допоки Лейбович не опиняється в божевільні, де накладає на себе руки. Трагічно. Але це пересторога в сучасній образній інтерпретації. останньої збірки оповідань та повістей «Її тіло пахло зимовими яблуками», що вийшла в серії «Українська модерна проза», не можу оминути увагою однойменної епістолярної повісті. В ній ідеться про випадкову зустріч молодих людей в купе поїзда «Київ-Львів», яка була провидінням для обох і яке вони фатально втратили, не відважившись змінити свого життя. «Адже доля була в руках. Віддалась нам не пручаючись. Ніяких сумнівів у її істинності», – писатимуть згодом в листах одне до одного й боляче картатимуть себе за те, що прирекли одне одного на великомучлення. Дівчина виходить заміж за нелюба на вмовляння батьків. «Я не люблю його. Я це знаю... А мені так хотілося б любити. Іноді мені здається, що саме в цьому моє призначення, і нічого іншого мені не треба. Мене заспокоюють і кажуть, що все минеться. А раптом не минеться? Що тоді? Тоді навіщо життя? Навіщо все?» – питатиме вона себе і світ?

Сімейне життя, будні, депресія, невиліковна хвороба і листи. Листи-сповідь, листи-причастя, в яких екзистенційні переживання вкотре змушують читача зупинитися і замислитися про сенс життя, «проаналізувати свою сутність і необхідність». «Для чого

була? Що залишиться на згадку? Кому стало легше від моого існування, кому допомогла, хто згадає, так, без імені?»

А суджений мучитиме себе докорами за запізніле прозріння, за нерішучість, що таки не зустрілися бодай востаннє, за брехню про сім'ю, якої ніколи не мав, за самотність назавжди в цьому світі.

А все могло бути по-іншому. Адже ми маємо завжди свободу вибору і остаточне рішення тільки за нами. Самотність і страх ми долаємо тільки в любові, з любов'ю і через любов. І хоч пам'ять нас «кличе в ті дні...», та їх «ніколи не повернеш»...

Ольга Квасниця

Своїх персонажів автор не “списав” із відомих романів, їм навіть не судилася доля героїв бестселерів. На невибагливу суспільну опінію, це купка нереалізованих невдах, приречених лише гортати сторінки історії, ніколи не ставши об’єктом її зацікавлення.

Жмен’яка невиразних облич, укинутих чиєюсь непередбачливою рукою в життєвий круговир, кожен зі своєю драмою тяглістю в ціле життя. Хто вони – невдахи та злодії, приречені на споконвічне аутсайдерство? А може, лише янголи з опущеними крильми, які своїм буттям нагадують про сенс людського існування?

У буттєвому вимірі це тільки короткі субтексти, приречені на проминання – одне вселенське без затребі існування в різних варіаціях і формах. Кожен літературний образ Олександра Жовни напрочуд реальний: здається, ти зустрічав “його” чи “її” лише вчора. І водночас настільки фантасмагорійний, існування якого ну просто неможливе в умовах цьогочасся. “Вдова”, що втратила не чоловіка, а значно суттєвіше у своєму житті – здатність творити, а з нею й бути якось репродукованою. Маленький хлопчик, який хворобливою рукою малює в пітьмі образ святого Пантелеймона, рятуючи чуже життя. Зрештою, в кожній вигадці є частика істині: придивившись до кульгової русалки, можна впізнати зацьковане дівча, яке в чарівну ніч до місячного світла змиває із себе руде ластовиння. За кожним “юродивим” криється безмежний світ нерозділених почувань. Часом у снах до них приходить їхнє дитинство – кирпате, босоноге й безтурботне.

Химерні інверсії, розкидані безладними штрихами, утворюють одну абстрактну мозаїку, коли автор, як ескулап, болючим дотиком леза холодного скальпеля розрізає навпіл душі, оголяючи душевні рани. Історії занадто правдоподібні, щоб у них не повірити. І коли кожна з них, розкривши своє “Я”, зникає, все що залишається від неї – її запах...

Лідія Йонка

ОЛЕКСАНДР ЖОВНА БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

I. Твори О. Жовни

1. Антологія українського жаху: короткі розповіді /Асоціація підтримки української популярної літератури; Упоряд., комент., післямова В.Пахаренко; Передм. Н.Заболотна. – К., 2000. – 798, с.: іл.
2. Жовна Олександр Юрійович. Маленьке життя: Оповідання /Олександр Жовна; Ред. і авт. передм. Василь Бондар, Худ. Любов Кир'янова,. – Кіровоград : ПВЦ “Мавік”, 2004. - 86, с. : Іл.
3. Жовна Олександр. Партитура на могильному камені /Олександр Жовна. Яловичина (Макабреска) / Богдан Жолдак. – Б.м. : НКВЦ “Рось”, 1991. – 92,70 с.
4. Жовна Олександр Юрійович. Її тіло пахло зимовими яблуками: Оповідання та повісті /Олександр Жовна ; ред. : Василь Гabor. – Львів : Піраміда, 2008. – 386, с. – (Сер. “Українська модерна проза”)
5. Жовна, Олександр. Вдовушка: /Олександр Жовна; Автор передм. В.Панченко. - Кіровоград: Кіровоград. держ. вид-во, 1996. - 269, с. : ил., портр.
6. Жовна, Олександр. Експеримент /Олександр Жовна,; Ред. Василь Бондар. - Кіровоград: Мавік, 2003. - 243, с. : ил., портр.
7. Приватна колекція: Вибрана українська проза та есеїстика кінця ХХ століття / Упор., вступ. слово, бібліограф. відомості та приміт. Василя Габора, Ред. Ольга Катола, Віктор Неборак,. - Львів : Піраміда, 2002. - 625 с.: портр.

II. КНИГИ ПРО О. ЖОВНУ

1. 15x15: Письменники Приінгулля: Автобіобібліографічний довідник / Укл. Василь Бондар. – Кіровоград: Центрально-Українське вид-во, 1999. – 63 с.
2. 20x20. Письменники сучасної Кіровоградщини: Поезії, оповідання, статті / Ред. Василь Бондар,. – Кіровоград : Антураж А, 2004. – 187, с. : портр.
3. Вежа: Літературний часопис /Редколегія: Валерій Добробатько, Григорій Клочек, Леонід Куценко. – Кіровоград : ПВЦ “Мавік”. – 2004. – №16. – 2004. – 267, с. : портр, кол.іл.

III. ТВОРИ О. ЖОВНИ В ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ

1. Жовна А. Вдовушка : Киносценарий / А. Жовна // Порог. – 1999. – N 8. – С. 43-49
2. Жовна О. ...І 1+1 у Новомиргороді / О. Жовна // Новомиргородщина. – 2007. – 3 березня. – С. 6
- Анотація: Письменник Олександр Жовна висловлює вдячність на адресу всіх, хто долучився до зйомок кінофільма за його повістю “Маленьке життя”, події якого відбуваються в часи голодомору 1932-33 років в Україні. Публікацію доповнює групове фото.
3. Жовна О. S. H. sekond hand (зі щоденника, знайденого в будинку на пустырі) / О. Жовна // Хобі. – 2006. – № 7-8. – С. 58-67, 82-90
4. Жовна О. Бабка // Степ. – 1996. – № 1. – С.34-40
5. Жовна О. Вертуха : Оповідання / О. Жовна // Вітчизна. – 1998. – №1-2. – С. 89-99
6. Жовна О. Визрівання: Мелодраматична феєрія для кіно / О.Жовна // Кур'єр Кривбасу. – 2000. – N127. – С. 13-60

7. Жовна О. Вызвевание: Мелодраматическая феерия / О. Жовна // Порог. – 1998. – № 4. – С. 58-78
8. Жовна О. Експеримент : Уривки / О. Жовна // Вежа . – 2003. – №13. – С. 65-92
9. Жовна О. Експеримент: Розповідь тифлосурдопедагога/ О. Жовна // Дзвін. -2003. -№ 10. – С.39-57
10. Жовна О. Маленьке життя: Оповідання/ О. Жовна // Українська мова й література в середніх школах,гімназіях,ліцеях та колегіумах. -2000. -№ 3. – С.170-175
11. Жовна О. Наталичка: Оповідання / О. Жовна // Кіровоградська правда. -2006. -30 серпня. – С. 3
12. Жовна О. Після лекції : Оповідання / О. Жовна // Нова газета. – 2003. – 18 липня. – С. 9
13. Жовна О. Плутане інтерв'ю / О.Жовна // Кур'єр Кривбасу. – 2000. – N 129. – С. 5-9
14. Жовна О. Повернення : Оповідання / О. Жовна // Народне слово. – 1998. – 21 лютого
15. Жовна А. Правила минус/ А. Жовна // Порог. -2006. -№ 12. – С. 89-98
16. Жовна О. Провінційна історія / О. Жовна // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – №5, жовтень-листопад. – С. 144-153
17. Жовна О. Різдвяної ночі : Оповідання / О. Жовна // Нова газета. – 2003. – 26 грудня. – С. 8-9
18. Жовна О. Різдвяної ночі : Оповідання / О.Жовна // Новомиргородщина. – 2001. – 31 грудня. – С. 4

19. Жовна О. Утренний сон / О. Жовна // Порог. – 2003. – №4. – С. 52-56

20. Жовна О. Чого-то Сашко не приходить? : Оповідання / О.Жовна // Кур'єр Кривбасу. – 1999. – квітень. – С. 28-32

IV. ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ПРО О. ЖОВНУ

1. Бабенко О. “Робота зі словом – це для мене насолода” / О. Бабенко // Народне слово. – 2007. – 26 квітня. – С. 3

Анотація: Розмова з письменником-земляком Олександром Жовною, який знімає фільм за мотивами свого оповідання “Маленьке життя”

2. Бабенко О. “Робота зі словом – це для мене насолода” / О. Бабенко // Новомиргородщина. – 2007. – 12 травня . – С. 5

Анотація: Інтерв’ю з Олександром Жовною – передрук з “Народного слова”, № 45, 2007 рік

3. Багата наша земля талантами //Новомиргородщина. – 2009. – 6 лютого. – С. 1

Анотація:Повідомлення про лауреата премії Є.Маланюка О.Жовну: фотопортрет та фото статуетки “Степовий орел”

4. Бажан В. Ночь светлеет / В. Бажан // Елисаветградские ведомости. – 2004. – 4 июня. – С. 2

Анотація: 29 травня в кінотеатрі “Зоряний” відбулася презентація нового фільму Романа Балаяна “Ночь светла” за мотивами повісті Олександра Жовні “Експеримент”

5. Баран Ю. “Маленьке життя”: Все, что нам треба – нахнення й кохання... / Ю. Баран // Новомиргородщина. – 2008. – 1 листопада. – С. 6

Анотація: Відгук про кінофільм “Маленьке життя” та його презентацію у Новомиргороді доповнює фото Олександра Жовни з виконавцем головної ролі

6. Бондар В. Рання проза О.Жовни: пошуки власного стилю / В. Бондар // Кіровоградська правда. – 2004. – 27 липня. – С. 4

Анотація: У Кіровоградському видавництві “Мавік” на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення України за Програмою видання соціально значних видань вийшла книга оповідань Олександра Жовни “Маленьке життя”

7. Босько В. “Кіноексперимент” Олександра Жовни та Романа Балаяна: За повістю талановитого земляка О. Жовни російським режисером буде знято фільм / В. Босько // Народне слово. – 2002. – 12 листопада. – С. 1

8. Брюховецька Л. Л. Світло ночі: політика, етика, естетика / Л. Брюховецька Л. // Кіно-театр. – 2004. – № 4. – С. 38-40

9. Васильєва Л. Життя на долоні : Літературне поле краю / Л. Васильєва // Сільський вісник. – 2005. – 30 квітня. – С. 6

Анотація: Обговорення книги О.Жовни “Експеримент” за участю завідуючої ЦБС Л.В.Бутко

10. Висунуто претендентів на здобуття премії імені Є.Маланюка // Народне слово. – 2008. – 20 листопада. – С. 2

11. Войтенко В. Ефект Балаяна : Альтернативний портрет творчості режисера в часі / В. Войтенко // Kino-Коло. – 2004. – Зима (24). – С. 30-31

Анотація: Серед фільмів режисера названо і “Ніч світла”, де режисерська інтерпретація подається у співвідношенні з прозовою версією О.Жовни

12. Воронін О. Серед коронованих словом – О.Жовна / О.Воронін // Кіровоградська правда. – 2001. – 16 січня. – С. 1

13. Голик О. “Як навчити відчувати душу, розуміть, що десь комусь болить?” / О. Голик // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2008. – № 6. – С. 36-47

14. Горбатюк І. Виховуються на творчості земляка // Народне слово. – 2010. – 16 лютого. – С. 3

Анотація: Презентації книг О.Жовни “Маленьке життя” та “Її тіло пахло зимовими яблуками” відбулись у шкільній бібліотеці

15. Голосеев С. Светлая ночь Балаяна / С. Голосеев // Подробности. – 2005. – 11 марта. – С. 1,15

Анотація: Три велики фотографії супроводжують розповідь про фільм Р.Балаяна “Ніч світла” за мотивами повісті О.Жовни “Експеримент”

16. Демченко Т. Підростає кінозірка? /Демченко Т./// Ново-миргородщина. – 2007. – 24 березня. – С. 3

Анотація: Розповідь про актора Киришу Сосніцького, що грає головну роль у фільмі за повістю Олександра Жовни “Маленьке життя”, доповнюють два фото

17. Додалося до гурту маланюківців // Кіровоградська правда. – 2009. – 6 лютого. – С. 1

Анотація: В обласній дитячій бібліотеці ім. А.Гайдара відбулося вручення дипломів обласної літературної премії ім. Є.Маланюка за 2008 рік

18. “Дякую за підтримку і сприяння” // Народне слово. – 2007. – 3 березня. – С. 4

Анотація: В Новомиргороді завершені зйомки нового художнього фільму для дітей, який зображені період Голодомору 32-33 років в Україні. Його знімав за власним сценарієм член Національної спілки кінематографістів України, письменник і драматург Олександр Жовна

19. Здір Л. Експеримент з “Експериментом”: На полицях магазинів з’явиться книга місцевого письменника / Л. Здір // Народне слово. – 2003. – 7 червня. – С. 1

20. Зустрілися журналіст з письменником // Новомиргородщина. – 2003. – 7 червня. – С. 2

21. Іванишина Л. Ще один божевільний / Л. Іванишина // Кіно-театр. – 2005. – № 6. – С. 26-27

Анотація: Рецензія на фільм “Секонд хенд”, знятого на Одеській кіностудії режисером Ярославом Лупієм за сценарієм письменника з Кіровоградщини Олександра Жовни

22. Кіровоградська обласна організація НСПУ. Олександру Жовні – 50 // Народне слово. – 2010. – 16 лютого. – С. 3

Анотація: Вітальна адреса містить також перелік творів митця та фотопортрет

23. Кокотюха А. Літературний дауншутинг / А. Кокотюха // Коментарі. – 2008. – 12 вересня. – С. 38

24. Колесник С. “Second hand ” : удачный римейк или новое слово ? / С. Колесник // Ведомости. – 2005. – 7 октября. – С. 7

25. Колесник С. Тандем Жовна – Балаян: накануне премьеры / С. Колесник // Страна советов. – 2004. – 21 мая. – С. 2

26. Корінь Т. Світле послання любові, дружби й допомоги / Т. Корінь // Кіровоградська правда. – 2004. – 3 червня. – С. 2

Анотація: У кінотеатрі “Зоряний” відбувся показ фільму “Світла ніч” за сценарієм О.Жовни

27. Корінь Т. Центр кіноіндустрії – в Новомиргороді : Культура / Т. Корінь // Кіровоградська правда. – 2004. – 14 грудня. – С. 1

Анотація: На одеській кіностудії наближаються до кінця зйомки нового фільму за твором О.Жовни, назва поки що не розголошується. Режисер – Ярослав Лупій

28. Корінь Тетяна. Письменник, чиї пророцтва збуваються /Тетяна Корінь // Кіровоградська правда. – 2000. – 18 січня. – С. 3

29. Коронація слова: Підсумки конкурсу романів та кіносценарій. Один із номінантів заохочувальної премії О.Жовна за “Експеримент” // Кіно-коло. – 2001. – № 1 . – С. 6

30. “Коронація слова” : II премія – Юрій Обжелян “Останній караван”; Олександр Жовна – номінант за сценарій “Дорога” // Кіно-коло. – 2002. – весна (13). – С. 172

31. Котик І. Терпкі самотності Олександра Жовни / І. Котик // Сучасність. – 2009. – № 3-4. – С. 284-288

32. Красюк Н. Велика історія “Маленького життя” / Н. Красюк // Кіровоградська правда. – 2008. – 4 листопада. – С. 6

Анотація: Розповідь про сюжет і процес зйомки кінострічки “Маленьке життя” О.Жовни, прем’єра якої відбулася в кінотеатрі “Зоряний”

33. Крижанівська Н. Роман Балаян: “Молоді українські режисери не вміють розказувати простих історій ...” / Н. Крижанівська // ПІК. – 2004. – 21-27 травня. – С. 39-41

Анотація: Роман Балаян зняв новий фільм “Ніч світла” за мотивами оповідання “Експеримент” письменника Олександра Жовни

34. Куманський Б. Кіно і містика / Б. Куманський // Хобі. – 2006. – № 7-8. – С. 92-93

Анотація: Автор статті вів розмову з нашим земляком, письменником Олександром Жовною про зйомки на Одеській кіностудії кінофільму за його оповіданням “Маленьке життя”

35. Куманський Б. Олександр Жовна: “Я упізнав у ньому Пилипка” / Б. Куманський // Народне слово. – 2006. – 6 липня. – С. 4; Новомиргородщина. – 2006. – 15 липня. – С. 5

Анотація: Фотоінформація про зйомки художнього кінофільму за твором О.Жовни “Маленьке життя” (три кольорові фото)

36. Лауреати літературної премії “Благовіст” 1999 року : Олександр Жовна – за повість “Вдовушка” // Літературна Україна. – 1999. – 15 квітня. – С. 2

37. Лауреати премії ім. Володимира Винниченка газети “Народне слово” 2008 року : Фотогалерея // Народне слово. – 2008. – 23 серпня. – С. 1

Анотація: Фото лауреатів та визначення, за які досягнення присвоєно звання лауреата

38. Левочко В. Вітрила піднято? / В. Левочко // Народне слово. – 2005. – 20 вересня. – С. 3

Анотація: 16 вересня у кінотеатрі “Зоряний” відбувалась прем’єра фільму “Секонд-хенд” за сценарієм О.Жовни

39 Лещенко А. Митрополит Владимир благословил создателей фильма “Маленькая жизнь”, главным героем которого стал мальчик, живущий в монастыре / А. Лещенко // Факты. – 2006. – 17 июня. – С. 10

Анотація: Новый социальный проект “Большое сердце маленькой жизни”, инициатором которого выступила группа компаний “Фокстрот”, стартовал с постановкой художественного фильма “Маленькая жизнь”. Картина, основанная на одноименном рассказе Александра Жовны (он же и выступил режиссером).

40. Лісниченко Ю. “Маленьке життя” – фільм про людяність / Ю. Лісниченко // Вечірня газета. – 2008. – 7 листопада. – С. 7

41. Лісниченко Ю. “Степові орли” високого літературного лету / Ю. Лісниченко // Вечірня газета. – 2009. – 13 лютого

42. Литвиненко О. Зустріч з письменником / Литвиненко О. // Придніпров’я. – 2001. – 9 травня. – С. 4

43. Лозова Л. Введение в “Експеримент”: Под Киевом заканчиваются съемки фильма по повести Александра Жовны “Експеримент” / Л. Лозова // Украина-центр. – 2003. – 25 июля. – С. 13

44. Макарова Т. Експеримент “Мавіка” / Т. Макарова // Новомиргородщина. – 2003. – 28 червня. – С. 4

45. Макарова Т. “Експеримент” Олександра Жовни / Т. Макарова // Літературна Україна. – 2003. – 25 вересня. – С. 5

Анотація: Презентація книги О.Жовни “Експеримент”

46. Макей Л. Премія Євгена Маланюка – достойним! / Л. Макей // Народне слово. – 2009. – 5 лютого. – С. 1, 2

Анотація: Про урочисту церемонію вручення обласної літературної премії імені Євгена Маланюка лауреатам 2008 року в обласній бібліотеці для дітей імені Гайдара

47. “Маленьке життя”: Чергова відзнака. Тепер в Росії // Новомиргородщина. – 2009. – 27 лютого. – С. 1

Анотація: Фільм став лауреатом ІУ Міжнародного Сретенського православного кінофестивалю “Встреча” у м. Обнінську

48. “Маленьке життя”: Післяфестивальні та післяпрезентаційні враження // Новомиргородщина. – 2008. – 15 листопада. – С. 6

Анотація: Розмова редактора “Новомиргородщини” Юрія Стоянова з автором фільму “Маленьке життя” Олександром Жовною

49. Мармер Е. Жизнь после фестивалей / Е. Мармер // Украина-Центр. – 2008. – 27 ноября. – С. 8

50. Мармер Е. Олександр Жовна : “Напевно, німці щось знають...” / Е. 48. Мармер // Украина-Центр. – 2009. – 9 апреля. – С. 16

51. Мистецька сторінка // Новомиргородщина. – 2008. – 23 серпня. – С. 1-2

Анотація: Вміщено указ Президента про присвоєння О.Жовні почесного звання, інформація про вихід нової книги, коротка біографічна довідка, його фото та передрук інтерв'ю з газети “Україна-центр”

52. “Молодість” попрощалася до наступного року // Народне слово. – 2008. – 28 жовтня. – С. 3

Анотація: Стаття про участь фільму Олександра Жовни “Маленьке життя” у 38-му Міжнародному кінофестивалі “Молодість”, який відбувся у Києві

53. Науменко А. Роман Балаян: “Я мог бы стать гениальным бандитом или гениальным следователем” : Закулисье / Науменко А. // Факты. – 2004. – 20 мая . – С. 9-10

Анотація: В Будинку Кіно відбулась прем'єра фільму “Світла ніч” за мотивами твору О.Жовни “Експеримент”

54. Нестеренко Л. “Ніч світла” / Нестеренко Л. // Соціальна політика. – 2004. – 24 червня. – С. 8

55. Олександр Жовна: Тут простіше творити і менше «митців» // Україна молода. – 2008. – 27 червня

Анотація: Письменник, автор сценаріїв до стрічок «Ніч світла», «Секонд-хенд» живе подалі від столиці, в Новомиргороді

56. Олександр Жовна : Коротка біографічна довідка // Вежа. – 2003. – № 13. – С. 65

57. О. Жовна дебютував як режисер // 21-й канал. – 2008. – 6 листопада. – С. 9

58. Олександров Г. “Експеримент” від Жовни і Балаяна : Культура / Г. Олександров // Народне слово. – 2004. – 13 травня. – С. 3

59. Ольга Сумська: "Знімаючись у "Роксолані", я зовсімне думала про гроші" // Вечірня газета. – 1997. – 4 вересня

Анотація: Інтерв'ю з актрисою, що виконала головну роль у фільмі "Партитура на могильному камені" за сценарієм О.Жовни

60. Орел С. "Експеримент" починає і виграє ? / С. Орел // Вечірня газета. – 2003. – 13 червня. – С. 4

61. Пасько З. "Експеримент" Олександра Жовни в Кіровограді / З. Пасько // Елісаветградські ведомості. – 2003. – 13 июня. – С. 2

62. Плахов А. Ще один політ / А. Плахов // Kino-Коло. – 2004. – Зима (24). – С. 22-23

Анотація: Про фільми Р.Балаяна, у т.ч. "Ніч світла". Вміщено також анотацію до фільму з переліком акторів та інших творців фільму. Є кольорова фотографія кадру з фільма "Ніч світла"

63. Правиленко І. Все велике починається з малого / І. Правиленко // Новомиргородщина. – 2009. – 18 грудня. – С. 7

64. Романюк Н. "Маленьке життя" на великих екранах / Н. Романюк // Народне слово. – 2008. – 4 листопада. – С. 1, 4

Анотація: Стаття про презентацію у кінотеатрі "Зоряному" фільму "Маленьке життя" кіровоградського письменника О.Жовни, який є автором сценарію і режисером-постановником кінострічки

65. Рыбченков Г. Светла ли эта ночь? / Г. Рыбченков // Украина-центр. – 2004. – 4 июня. – С. 5

66. Рыбченков Г. " Я, к сожалению, относительно нормализен..." / Г. Рыбченков // Украина-Центр. – 2008. – 1 августа. – С. 12

Анотація: 29 травня в кінотеатрі “Зоряний” відбулась презентація нового фільму Романа Балаяна “Ночь светла” знятого за мотивами повісті нашого земляка Олександра Жовни

67. Саєнко В. Письменник, який не полишає вчительської праці: Поетика кіноповісті Олександра Жовни “Визрівання” / В. Саєнко // Українська мова та література. – 2004. – №15, квітень. – С. 41. – Бібліограф.: 9 назв. – Бібліограф.: 9 назв

68. Саєнко В. Поетика кіноповісті О.Жовни “Визрівання” / В. Саєнко // Слово і час . – 2003. – №6. – С. 43-53

69. Савранова Е. Талисман Романа Балаяна / Савранова Е. // Ведомости. – 2004. – 4 июня. – С. 5

Анотація: 29 травня в кінотеатрі “Зоряний” відбулася презентація нового фільму Романа Балаяна “Ночь светла” за мотивами повісті нашого земляка Олександра Жовни

70. “Світла ніч” Жовни і Балаяна // Народне слово. – 2004. – 3 червня. – С. 1

Анотація: У кінотеатрі “Зоряний” відбувся показ фільму “Світла ніч” за сценарієм О.Жовни

71. Семко О. Світла ніч Олександра Жовни / О. Семко // Сільське життя плюс. – 2004. – 3 червня. – С. 2

Анотація: У кінотеатрі “Зоряний” відбувся показ фільму “Світла ніч” за сценарієм О.Жовни

72. Скуратівський В. Вийти за межі своєї пітьми / В. Скуратівський // Kino-Kоло. – 2004. – Зима (24). – С. 24-29

Анотація: Рецензія на фільм Р.Балаяна “Ніч світла” за твором О.Жовни з використанням фотоматеріалів – 2 кольорових та 4 чорно-білих

73. Смілянцева В. Ялтинський кінофестиваль. Враження / В. Смілянцева // Народне слово. – 2005. – 13 вересня. – С. 3

Анотація: Наш земляк з Новомиргорода, письменник Олександр Жовна повернувся з Ялтинського кінофестивалю продю-

серського кіно, де в конкурсній програмі був фільм “ Секонд хенд ”, знятий за його сценарієм. Він ділиться враженнями про цю подію

74. Соколова В. “Це світла і прекрасна вулиця, хоча йти нею важко...” / В. Соколова // Народне слово. – 1997. – 18 грудня

75. “Стежина. Літературний часопис” : Випуск 136-й // Кіровоградська правда. – 2006. – 30 вересня. – С. 3

76. Степанова О. “Здесь легче творить и меньше ”митців“ “ / О. Степанова // Україна-Центр. – 2008. – 29 февраля. – С. 7

77. Стримбицький О. Визнання таланту / О. Стримбицький // Народне слово. – 2006. – 15 серпня. – С. 1

Анотація: Про нашого земляка з Новомиргорода, письменника Олександра Жовну, який став членом спілки кінематографістів України

78. Тільнова І. “Моя музя приписана у Новомиргороді” / І. Тільнова // Кіровоградська правда. – 2009. – 2 червня. – С. 7

Анотація: Розмова з сучасним письменником, сценаристом і режисером родом із Новомиргорода О.Жовною

79. Тільнова І. Олександр Жовна – український Річард Гір / І. Тільнова // Маловисківські вісті. – 2009. – 22 квітня. – С. 3

Анотація: Інтерв'ю з письменником, сценаристом, режисером стосується широкого спектру тем

80. У Києві оцінили нашого земляка! // Новомиргородщина. – 2008. – 22 листопада. – С. 2

Анотація: Презентація кінофільму “Маленьке життя” у Києві та нагорода УПЦ МП

81. Френчко Л. Александр Жовна : “ Я везучий человек ” / Л. Френчко // Ведомости. – 2005. – 15 апреля. – С. 5

Анотація: В Кіровоградському музичному училищі відбулася зустріч з письменником Олександром Жовною, після якої він відповів на запитання автора статті

82. Френчко Л. Знаменитості степної столиці : Александр Жовна / Л. Френчко // Ведомости. – 2005. – 18 февраля. – С. 8

Анотація: З творами талановитого прозаїка Жовни О. знайомі багато читаючих людей. За його твором “ Експеримент ” відомим режисером Романом Балаяном знято фільм “ Ночь светла ”.

83. Черненко Н. Партитура Александра Жовны : Интервью с писателем / Черненко Н. // Украина-центр. – 2001. – 2 февраля. – С. 12

84. Черненко Н. Партитура Александра Жовны / Н. Черненко // Украина-Центр. – 2008. – 25 декабря. – С. 16

85. Шкабой В. “Маленьке життя” на великому екрані / В. Шкабой // Молодіжне перехрестя. – 2008. – 6 листопада. – С. 9

86. Яровий О. Старомодна зворушливість добра : Проза Олександра Жовни / О. Яровий // Народне слово. – 1997. – 11 вересня

V. ФІЛЬМОГРАФІЯ

1. «Партитура на могильном камені» (1996 рік, реж. Ярослав Лупій)
2. «Ніч світла» (2004, реж. Роман Балаян)
3. «Секонд-хенд» (2005, реж. Ярослав Лупій)
4. «Маленьке життя» (2007, реж. Олександр Жовна).

VI. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Персональний сайт Олександра Жовни <http://zhovna.com>

Національна спілка письменників України. Письменницький довідник <http://nspu.org.ua/dovidnyk>

Національний кінопортал. Жовна Олександр
<http://www.kinokolo.ua/cyclopedia/person.php>

«Маленьке життя»: столичний вихід у народ
<http://www.ufb.org.ua/philanthropy/735.html>

Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського <http://library.kr.ua/elib/zhovna/>

Жовна Олександр Юрійович – Вікіпедія
<http://www.uk.wikipedia.org/wiki>

Кіровоград. Ргoua.com
<http://kirovograd.proua.com/article/2010/03/27/193746.html>

Новомиргородська районна бібліотека
<http://sites.google.com/site/nmlib08/o-zovna>

Кино-театр. Сценаристы ближнього зарубежья
<http://www.kino-teatr.ru/kino/screenwriter/post/42233/bio>

Друг читача <http://vsiknygy.net.ua/reportage/454/>

Новости Кировограда
<http://kirovograd.rks.kr.ua/daily/kirovograd/2010/3/29/oleksandr-zhovna>

Час і події
<http://www.chasipodii.net/article/3384/?vsid=4f52bf70bc084b2b4d6ae520acdb621a>

Львівський форум
<http://forum.lvivport.com/showthread.php?t=40629>

Українське національне інформаційне агентство
<http://www.ukrinform.ua/ukr/order/?id=711226>

Gazeta.ua <http://gazeta.ua/index.php?id=240220>

BOOKS SHaring : Книги в электронном виде
http://books.sh/blib_90379.html

ЛітАкцент
<http://litakcent.com/2008/09/01/jaroslav-polischuk-neschaslyvi-kohanci-j-bludni-syny-zhovny.html>

«Культурний Львів»- культурна афіша Львова
<http://kultura.lviv.ua/literatura/inshe-literatura/328-25-26-lyutoho-literaturni-zustrichi-v-kabinet-pavlo-hirnyk-328-oleksandr-zhovna.html>

Газета по-киевски
<http://mycityua.com/interview/2007/05/16/101033.html>

Львівська газета
<http://www.gazeta.lviv.ua/articles/2008/09/02/33911/>

KINO-KOLO
<http://www.kinokolo.ua/shootings/22/>

Мета фото
<http://foto.meta.ua/imgview.php?fid=916792>

Комсомольская правда в Украине
<http://kp.ua/daily/211008/59367/>

Mobus news
<http://www.mobus.com/123445.html>

Библиотека VIV
<http://zhovna-aleksandr.viv.ru/index.htm>

Дзеркало тижня
<http://www.dt.ua/3000/3680/64117/>

Бібліотекар України
<http://profy.nplu.org/blog.php?lng=uk&pg=365>

Кіно театр
http://www.ktm.ukma.kiev.ua/show_content.php?id=461

Портал Новомиргородського району Кіровоградської області
<http://novomirgorod.com/index.php?name=News&op=printpage&sid=473>

Листи до приятелів. Журнал думки і чину
http://www.lysty.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=78&Itemid=32

Щоденна Всеукраїнська газета „день”
<http://www.day.kiev.ua/204320/>

Офіційний сайт Української православної церкви
<http://orthodoxy.org.ua/node/20466>

Украинское национальное информационное агентство
<http://www.ukrinform.ua/rus/order/?id=747009>

Літературна агенція „піраміда”
http://www.piramidabook.com/?cont=catalogue&catalogue_act ion=browse&catalogue_id=1469

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. А.П.Гайдара
http://www.librarychl.kr.ua/pro_bib/author.htm

Інтернет-издание Хай Вей <http://h.ua/story/32476/>

Люди. Peoples.ru
http://www.peoples.ru/art/literature/prose/roman/salexandr_jo vna/

Теле Критика
<http://telekritika.ua/telekino/2009-01-22/43259>

Кіно-Коло <http://www.kinokolo.ua/news/2580/>

Газета Верховної Ради України „Голос України”
<http://www.golos.com.ua/Article.aspx?id=166203>

Сайт небайдужої молоді „гречка”
<http://nbbkir.at.ua/news/2009-03-16-9>

Київська муніципальна газета „хрещатик”
<http://www.kreschatic.kiev.ua/ua/2841/art/31442.html>

Кіровоградський бізнес-портал
http://www.kirovograd.biz/articles/2008/11/7/film_za_scenariy em_oleksandra_zhovni.htm?print

Публичная электронная библиотека «Прометей»
http://www.lib.prometey.org/?a_id=1779

Газета „Украина-Центр” <http://uc.kr.ua/fresh/4322/>

Миссия Украинской Православной церкви социальной помощи детям
http://mission.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=286&Itemid=10

Портал UKR.NET

http://www.ukr.net/news/oleksandr_zhovna_rozkriv_sekrety_svo_tvorhost-9033916.html

Газета по-киевски <http://www.vsesmi.ru/news/709803/>

Онлайн библиотека

<http://www.ndesign.com.ua/e-books/book.php?book=22972>

Электронная версия печатного издания "ProPR"

<http://propr.com.ua/ru/newspr/ukraine/view/11685>

Все книги Интернета на русском

<http://www.bookall.ru/blawtoa.html>

Православне в Україні

http://orthodoxy.org.ua/ru/sotsialne_slujinnya/2008/11/18/20466.html

Куча книг

http://www.kuchaknig.ru/catalog.php?action=by_letter_avtor&letter=%C6%CE%C2%CD%C0+%C0%CB%C5%CA%D1%C0%CD%C4%D0&sorting=visited

Галерея Позитива

<http://lookatgame.com/index.php?key=%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0>

Львівський форум

<http://www.for.lviv.ua/showthread.php?p=527958>

Інформаційне агентство УНІАН

<http://www.unian.net/ukr/news/news-282488.html>

Коронація слова. Всеукраїнський конкурс романів, п'ес, кіносценаріїв та пісенної лірики про кохання

http://koronatsiya.com/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=55

META новини

<http://news.meta.ua/single/2010-03-16256313/?lng=ua>

Жестокие игры

<http://www.lookatgame.ru/index.php?key=%D0%96%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0>

Mobus news <http://www.mobus.com/153507.html>

Сайт Gorod.kiev.ua

http://gorod.kiev.ua/afisha/afisha_event.php?event_id=2788

Молодежный портал жителей города Новомиргорода

<http://novomirhorod.at.ua/forum/36-442-1>

World Art Сайт о кино, литературе, сериалах, аниме, играх, живописи и архитектуре

<http://www.world-art.ru/people.php?id=70658>

Кіровоградська обласна юнацька бібліотека ім. О.М.Бойченка

<http://lib.kr.ua/index.php?menuid=30>

Київський міжнародний кінофестиваль МОЛОДІСТЬ

http://www.molodist.com/program_catalogue2008/331

Кіровоградська асоціація Громадські ініціативи

<http://www.monitoring.kr.ua/news/sostoyalos-vruchenie-premii-im-e.html?page=2>

Національна Спілка письменників України

<http://www.nspu.org.ua/dovidnyk/%D0%96>

Grand Premo <http://grandpremo.ru/review/intervyu/575/>

Українська правда життя

http://life.pravda.com.ua/cinema/49008a0717778/view_print/

Музей Карпенка-Карого

http://www.karpenkokarymuseum.kr.ua/kar11-12_r.html

ЛЮДИ

http://www.sex.peoples.ru/art/literature/prose/roman/salexandr_jovna/photo0_1.html

Форум видавців

<http://www.bookforum.com.ua/programa/2008/09/14/152>

Каталог книг

<http://www.kniga4.co.cc/aleksandr-jovna-vizrevanie.php>

Ежедневная лента новостей

<http://novostey.com/science/news86570.html>

Продюсерська агенція ArtMedia

http://www.artmedia.kiev.ua/index.php?Itemid=28&id=24&option=com_content&task=view

Український Новокозачин

<http://novokozachin.at.ua/publ/1-14-2>

Арт-салон Mavik

http://mavik-art.com/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=34&Itemid=30

Весь Кіровоград

http://www.kirovograd.net/society/2008/12/25/governator_prvitav_oleksandra_zhovnu.htm?print

VII. СТАТТИ, ІНТЕРВ'Ю

Ярослав Поліщук:

Нещасливі коханці й блудні сини Жовни

Мабуть, мулоді, яка нині задовольняє свої смаки читанням Любка Дереша, така проза видається чимось на зразок екзотичного ретро. Але не все погане, що старе. Справді, життєві реалії, на тлі яких відбувається дія в оповіданнях та повістях Жовни, повертають нас до атмосфери 80-х та 90-х років минулого століття – своєрідного історичного міжсезоння, із дуже характерною для нього кризою вартостей, цинізмом, деградацією і часом смішними максималістськими поривами до чогось високого та справжнього, чого так бракувало тоді в довкіллі країни загниваючого соціалізму. Однак хай не вводять нас в оману ці зовнішні деталі: вони – лише оболонка для представлення характерів, а от у майстерності характеротворення Жовні аж ніяк не відмовиш. Коли вчитуєшся в його своєрідну прозу, починаєш усвідомлювати, наскільки архетипними є сюжети й ситуації, розгортувані автором. Вони прозраджують зв'язок із найглибшою літературною традицією – всі оті втрачені душі, приречені коханці й блудні сини. Тому-то менш важливі обставини, в яких їх змоделював автор, адже в суті своїй ці людські історії не втрачають актуальності, постійно повторюючись чи не в кожному нашому приватному досвіді.

Либоń, рація, що письмо О. Жовни важко здефініювати, воно цілком не подібне на стиль інших українських авторів межі тисячоліть. Цей автор так і залишився на узбіччі літпроцесу, не вельми дбаючи про популярність та визнання критики, не потіснив столичних літавторитетів, маючи талант аж ніяк не провінційного масштабу. Можливо, його задовольняє тиха й неметушлива екзистенція, як це можна сказати й про багатьох його героїв. Утім, чотири книги прози та ще чотири фільми, зняті за його сценаріями, створили гідне ім'я письменникові. Призначився, я не вагався, коли завважив на книгарняній розкладці нову книгу Жовни. Що більше, охоче перечитав те, що читалося раніше, відсвіжуочи в пам'яті пікантні історії, оповіджені прозайком. Нове львівське видання, до якого прилучилися Ва-

силь Гabor, знаний координатор проекту «Приватна колекція», а також літературна агенція «Піраміда», становить зібране з авторового доробку, головним чином, 1990-х років. Такий римейк, що виданий у серії «Українська модерна проза», цілком виправданий, бо ж попередні видання Жовни вже давно розійшлися між читачами. До того ж, уміщена в одному томі майже вся його проза робить сильніше враження, ніж попередні публікації. Незважаючи на біг часу, який архаїзував побутовий план цієї самобутньої прози. Книга має ошатний вигляд. Читача насамперед привабить стильний портрет автора на палітурці: добре змодельована тема такого собі сучасного мачо на тлі одного з образів книги («Вдовушка»). Шкода, що видавці не вказують автора портрета.

Жовна вміє писати густо, як мало хто із сучасників. Його проза не має нічого спільногого із текстовою розволіклістю та дигресійністю, що останнім часом запанувала на нашому літературному обрії. Є тут щось від добрих старих майстрів. Ретельно продумані сюжети й композиційні ходи, наростаюча інтрига, яка аж до розв'язки тримає читача в напруженні. Цікаві, неординарні, здебільшого девіантні, але зображені з уникливою психологічною увагою, персонажі, – це той випадок, коли різноманітні людські збочення намагаються мотивувати й осмислити, а не безрефлексивно культивувати чи заперечувати. Небагатослівні описи – конкретні, пластичні у своїй предметності. І старанно вибудовані версії людської поведінки, що здебільшого виражаються через самосповіданальні монологи (байдуже, безпосередні або опосередковані авторською мовою), – із неодмінною романтичною складовою, яка не тільки згущує конфлікт, а й доводить нероздільність одвічно взаємопов'язаних понять добра і зла, істини й облуди, справжності й ефемерності, реальності й уяви...

До речі, цей майже невід'ємний романтичний чинник також споріднює твори О. Жовни з літературною традицією. Обсеруючи різні життєві аномалії, автор уміє знайти щось піднесене й світле там, де інші бачать лише темноту й негатив. Завважмо, що навіть його злочинці-садисти – на взір персонажа повісті «S. N. Second hand» чи оповідання «Провінційна історія» – здатні часом викликати в читача повагу чи симпатію, позаяк вони керу-

ються в житті певними принципами й чинять це послідовно, на відміну від здеградованого загалу суспільства. Автор тримається доброї засади старих майстрів: література повинна зображувати, а не моралізувати, проте спосіб зображення має схиляти читача до моральних рефлексій. Характерно, що персонажі Жовни зазвичай послуговуються старою ввічливою формою «Ви», хоча в ситуації злочинців і жертв це може виглядати макабрично.

Кожен текст Олександра Жовни – це спроба створити психологічний портрет персонажа. Завдання тим більше відповідальне й суперечливе, що йдеться про людей із девіантним психічним укладом. Це або диваки й пасивні романтики та ідеалісти, або ж – зворотний ефект – великі грішники, котрі беруться виправляти світ силою власної агресії щодо інших, при цьому маючи завжди достойне «алібі», тобто виправдання своєї злочинної програми (патопсихологи стверджують, між іншим, що кожний серійний злочинець має такий стійкий «пунктик» у свідомості, який і спонукає його до дії). Концентрування автора на деталях, які слугують завданню виліпити цілісний образ-тип, виявляє його письменницьку робітню. Жовна полюбляє новелістичний вид письма: його тексти позірно прості, часом ригористичні в засобах, однак вони вибудовуються на засадах піраміди, коли кожен аргумент, кожна дрібниця підпорядковується загальному задумові. Тому-то – замість чинити докладні описи предметів та дій персонажів – прозаїк обходиться мінімальним, решта – у підтексті, котрий має дешифрувати проникливий читач.

Не знаю, наскільки сучасний читач, розбещений постцензурною вседозволеністю, потрапить задовольнити таку роль. І взагалі, чи є ще сьогодні така категорія серед шанувальників красної словесності? Хочеться бути оптимістом. Принаймні, проза Жовни спонукає саме до такого читання-співосмислення і співтворення, тим-то вона цікава на тлі масового сучасного літпотоку.

Мало сказати, що Жовна – добрий психолог. Предметом його стійкого інтересу є ті стани та форми людської психіки, які виходять поза рамки раціонального чи їй упрост кореняться у підсвідомому. Ні, назвати прозаїка фрейдистом також замало, бо

це надто однобічно маркувало би сутність його таланту. Він аж ніяк не схильний до примітивної бінарної схеми Еросу й Танатосу. Жовну цікавить та межа, на якій людська психіка втрачає безпосередній контроль за реальністю й починає продукувати інші, лише їй відомі, смисли. А це, погодьтесь, не може не інтригувати. Певна річ, писати таку прозу непросто й нелегко, – може, через те О. Жовна не напродукував багатьох томів, як інші з його колег. У цьому сенсі він також видається винятковим у нашій сучасній літературі – письменник, котрий ретельно переживає історії своїх (таки дуже різних!) персонажів, багато спостерігає її роздумує, аби ті історії були переконливими й не поверховими. І це тоді, коли літературним мейнстрімом є авторефлективна проза, з одним повномасштабним героєм та заглибленням у таємниці його внутрішнього «Я», що нерідко, до слова, ще й перекочовують із одного твору певного автора в наступний. Скажете, він просто анахронічний на цьому тлі? Не спішімо з висновками. Добре, коли хтось – інший і йде власною дорогою, та ще й добрим слідом класичного письма. Така опозиція завше на користь, а про її справжнє значення можна буде говорити лише в майбутньому.

Безумовно, не все у книзі О. Жовни рівноцінне. Часом замість повноцінної новели маємо легкий шкіц, коли авторові за бракло вміння розгорнути психотип персонажа або сюжетна основа виявилася для цього надто плиткою («Після лекції», «У прийомному покої», «Після богослужіння», «Стрекоза»). На більшу увагу заслуговують його повісті, в яких авторові вдається докладніше розгорнути незвичайний сюжет, – «Партитура на могильному камені», «Її тіло пахло зимовими яблуками», «Експеримент», «S. H. Second hand», «Дорога». Ці речі, виконані добротно й зі смаком, засвідчують рідкісне уміння утримувати інтригу, либонь, призабуте в наші часи масових технологій та трафаретних заготовок.

Так, проза Олександра Жовни може викликати в сучасного читача присмак чогось екзотично-архаїчного. Боюся, що молодь не віднайде в ній того шарму, що середнє покоління, которому довелося пережити крах соціалізму й усі ті протестні експерименти (від маси – до усамітнення, від суспільної брехні – до інтимної

правди, від атеїзму до глибокої й наївної віри, від оскомного матеріалізму – до буддизму та містики тощо тощо), що є органічними для персонажів степоградського (автор прагне оминути назву Кіровоград, яку принципово вважає неадекватною – Я. П.) прозайка і що багато пояснюють, врешті-решт, у самій природі людини, схильної до крайнощів та до апологетизації заборонених плодів, які спершу видаються такими солодкими та привабливими.

Попри безумовне тяжіння до реалістичної формациї (окремі оповідання нагадують стиль Григора Тютюнника та інших «шістдесятників»), Олександр Жовна не нехтує пошуками оригінальної форми. Його твори можуть бути цікавим матеріалом для дослідження стилевих модуляцій. Так, письменник прагне передати у слові ефект живопису («Вдовушка», «У старому домі») чи музики («Партитура на могильному камені»), що конкурують з літературою силою естетичного впливу. Він охоче вкраплює епістолярну форму, як-от у повісті «Її тіло пахло зимовими яблуками», котра, між іншим, не лише цим нагадує Франкове «Сойчине крило». Або – вдається до персоніфікованого монологу старого дому («Самотній будинок»). При цьому автора здебільшого не зраджує почуття міри. Урешті, його завдання – поєднати ці дуже несхожі два світи: зовнішню дійсність, побут, серед якого живуть персонажі, та внутрішню сутність, життя душі, логіку переживань. Не беруся тут розважати, наскільки правомірна оцінка його як «письменника по-тойбіччя, майстра інфернальних станів» (так лякає читача анотація до рецензованого видання). У кожному разі, прикметно, що автор іде від предметної реальності до реальності душевної, прагнучи ув'язати цей непростий шлях у логічний перехід. І напаки – він не безоглядно вгрузає в містичних переживаннях та асоціаціях, бо вони – не самоціль, лише один і засобів. Інший, скажімо, у творі на зразок «S. H. Second hand» (чи не найбільш шокуюча річ, що становить історію маніакально-«романтичного» садиста-вбивці!) сповна смакував би езотеричні ефекти, лоскотав би нерви читача в дусі С. Кінга, наганяв би йому щобільше жаху. Жовна ж наприкінці дає раціональну роз'язку, іронізуючи

над надто наївним читачем, котрий уже, було, повірив у самодостатність інфернальної візії персонажа.

Галичани, як видно, старалися зредагувати трохи зросійщену мову автора, цей труд узяв на себе В. Гabor. Проте не завжди текст вдалося «причесати», у ньому подибуємо часом невластиві слова та форми. Окремі, як-от винесені в заголовки, варто було би подавати в лапках, означуючи їх як цитати з російської чи суржикового мовлення персонажів, — «Вдовушка», «Чого-то Сашко не приходить». Інші, як видно, просто були проочені редактором: «самий перший» (с. 8), «самий-самий» (59), «самий прямий» (92), «саме найкраще» (253), «просипаючись» (124), «і так» — замість «отже» (139), «пожеж надзор» замість «пожежний нагляд» (203), «заточили» замість «ув'язнили», «замкнули» (297), «переломлення світла» замість «заломлення» (351), «рельси» замість «рейки» (353), «не діставало» замість «бракувало» (379). Є ще кілька друкарських недоглядів, які варто було б виправити, якщо збірка вийде другим накладом, а така перспектива, гадаю, цілком реальна.

Мій загальний висновок буде однозначно-старомодний: цю прозу варто читати. Вона має свій неповторний характер і смак.

ОЛЕКСАНДР ЖОВНА. ПЛУТАНЕ ІНТЕРВ'Ю

Розмову провела Надія Черненко

Ми познайомилися 1995 року в Кіровограді, під час презентації художнього фільму «Партитура на могильному камені», знятого за його сценарієм. Для Кіровоградщини це була незвичайна подія. Та й, власне, для українського кіно не менша.

В одному з оповідань Олександра Жовни герой стверджує: «Писати мовою і говорити мовою, як на мене, дві різні речі, щоб не сказати — противності. Можливо, через це я прихиляюсь до першого і часом дратуюсь другим. До розлучення».

Я сказала йому, що впізнала в цьому самого Жовну, скупого на спілкування вголос, особливо з журналістами. Він погодився. А потім мало-помалу розговорився.

— З чого все почалося?

– З суму та самотності. П'ятий курс Київського педіну. На практичному занятті з психопатології я написав оповідання. Написав, одержавши велику насолоду, силу якої, щоб доступніше було загалові, я порівнював із статевою. Це справді був великий кайф. Оповідання я написав російською мовою, як справжній майбутній український письменник. Назву воно мало «Сапенсіо», що з грецької – розум. Сюжет розповів мій друг поляк, який потім забрав рукопис до Польщі і там надрукував у газеті. Отже, перший твір з грецькою назвою дебютував польською, як переклад з російської, таким чином започаткувавши становлення майбутнього члена СПУ.

– Ти член Спілки?

– Член.

– Які стосунки у тебе з СПУ?

– Вона мені не заважає. Я її за це вітаю. Однак, коли в 1994 році мене приймали, я був трохи запереживав. Один із старших колег літераторів «в законі», ділячись враженнями від моєї книжки, сказав, що «все це цікаво і пишете ви непогано, але треба не так, а от краще б так. Надто у вас все невесело, сумно. Слід радісніше, оптимістичніше. Ви ж молодий ще». І я сприйняв це, як перше партійне доручення. Глибокий сум пройняв мене. Але переймався я, як з'ясувалося, даремно. Ось вже шість років, як я у Спілці, але згадую про неї, коли хтось нагадає, як сьогодні. А ще кілька разів, коли їздив до СПУ, щоб одержати літ. премії.

– Ти лауреат?

– Так сталося. То хай вже буде. Зрештою, це приємно. Цікаво було з першою премією «У свічаді слова» Євгена Бачинського (США).

Пам'ятаєш, як Штолець запитав у Обломова, чи читав щось там у газеті, а Ілля Ілліч, позіхаючи, відповів, що взагалі газет не читає! Аналогічна ситуація й зі мною. Однак, на відміну від мене, мій друг Володимир Панченко газети читає, тим більше «Літературну Україну». Так от саме він і показав мені число, в якому повідомлялося, що визначено лауреатів літературного конкурсу, переможцям вручено грошові премії, а щасливі молоді митці виступили зі словами подяки. Серед них було і мое прізвище. Оскільки всього цього зі мною насправді не відбувалося, я був

трохи здивований, проте щиро зворушений саме тією частиною повідомлення, де йшлося про гроші. Якось згодом ми з Панченком були в Києві і зайдли до Спілки. Добре, що зайдли. І добре, що запитали про премію. Мені віддали конверт, в якому лежали сто баксів. Дрібниця, а приємно. Хто зна, як би склалася вся ця історія, якби Панченко теж не читав газет...

— Зі Спілкою досить зрозуміло. Тоді чи контактуєш ти безпосередньо з літераторами, зокрема молодими?

— Практично ні. У нас мало спільніх інтересів. Очевидно, все через те, що, пишучи, я все ж лишаюся таким, що не сприймає себе за письменника, або ж ставиться до цього недостатньо серйозно чи самовіддано, як справжні митці.

— Взагалі, ти знаєш щось про творчість твоїх сучасників, ровесників по літературі? Твоє ставлення до них. Чи на дорозі знову стає твій обломовський спосіб життя?

— Майже. Однак я не повний невіглас. Коли виходять якісь сучасні антології чи збірки, я, звичайно, зазираю туди з надією прочитати щось цікаве. Проте мене вистачає на кілька речень, далі кидаю. Волею-неволею, на слуху є певний ряд прізвищ, які пишуть твори та один про одного. Очевидно, їм це цікаво чи вигідно. Але я завжди думав, що література створюється для більш ширшого кола читачів і не на один день. Я кажу так не тому, що я гідний письменник, а як нормальний читач, який просто має смак. Сподіваюсь. Власне, саме це й має визначати вартість літератури. На жаль, більшість сучасників, що пишуть, та їх література має дрозофільне походження. Зранку вони ще актуальні, після обіду ними мало хто цікавиться, а до вечора про них забивають назавжди. Створюється література, тематика якої, сюжети, здається, не виходять за межі інтересів її ж виконавців. Таке враження, що авторами керує бажання сказати всім: «От такі нові слова, українські та іншомовного походження на сьогодні я знаю і спроможний складати їх у речення. А коли не ставитиму між реченнями крапок, стану письменником-модерністом». Щось таке подібне. Один старий сільський дід, повернувшись із столиці, був неймовірно спантелічений. На Хрещатику він побачив п'яного і ця обставина надзвичайно вра-зила його. «Кому він напився? — дивувався старий пияк. — Хай я

в селі, там мене всі знають. А в Києві, скільки людей. Хто тебе знає? Кому він напися?»

Не знаю, наскільки доступно я асоціююсь.

І все ж, певно, не все так сумно, як мені здається. Просто не так часто щастить на цікаву прозу. Якось серед літераторів із засмальцюваної низки імен я прочитав, можливо, не таке вже й часто вживане. Це речі, які не просто дочитуєш до кінця, але їх хочеться перечитувати. Так було, коли читав Чехова, Стефаника чи Винниченка. Його звати Олександр Денисенко. На жаль, все, що знаю про нього. Гадаю, на сьогодні це цікавий художник. Однак для цього мало знати слова й складати з них речення, тут присутній смак, що істотніше. Я хотів би так писати, як робить це Денисенко. Чого варта його «Душа ріки». Я заговорився. Переопрошую.

— Я тепер подумала, що давно не читала речей з цікавими захоплюючими сюжетами. Очевидно, не так просто їх віднайти. Де знаходиш їх ти?

— Більшість висмоктані з пальця. Саме вони потім сприймаються як беззастережна реальність. Однак, спочатку є привід, який будить твоє серце, мозок, фантазію. Скажімо, як сюжет «Маленького життя». Я просто кілька годин дивився на невеличку ікону святого Пантелеймона. І мені раптом здалося, що його малювала дитяча рука кілька століть тому. З'явився образ хлопчика Пилипка, далі монастирське оточення, закрутівся сюжет. Проте так було. Пізніше прийшла байдужість. Приводів, які б зворушували, ставало все менше. Тоді я згадав пораду класика «ні дня без рядка» і спробував. Я писав перше речення, скажімо: «Лепеха помирав, у нього розкладалася печінка». Яке буде наступне речення, я не знав. Більше того, я не уявляв, хто такий Лепеха і чому у нього розкладається печінка. Але згодом з'явилось друге речення, за ним третє. Лепеха став моїм давнім другом алкоголіком та провінційним філософом і пішло-поїхало. Так виникло ще кілька оповідань: «Спогад», «Я був таким же, як і ви», інші. Але такої насолоди від їх написання, як колись, вже не було. Навіщо я їх писав? Не знаю. З деяких пір навколо мене сприймає письменника, і я поступово почав звикатися з цим. Певно, тому.

— Кажуть, письменники — пророки. Я чула про досить дивні речі, що відбувалися після виходу у світ твоїх оповідань, саме в реальному житті. Події йшли, так би мовити, за ходою придуманого тобою сюжету.

— Я теж це почав помічати і трохи засмучуюсь цим. Як правило, фінали моїх оповідань сумні, якщо не трагічні, і часом, або часто потім, збуваються в реальному житті. Якось я в перебудовні часи організував кооператив «Зелений папуга». Згодом «трест лопнув», а як результат — з'явилася повість перебудовних літ «Кооператив «Зелений папуга». В кінці повісті кооператив згорає в пожежі. Через два тижні після появи повісті «Папуга» згорів. Подібні ситуації відбуваються з більшістю оповідань. Якісь витівки фатуму. Не інакше.

— Чому, дійсно, так тужно? Звідки ці сумні безнадійні фінали? Адже, справді, ще не старий?

— Я зараз згадав свого дев'яностолітнього дідуся. Він білорус. Заядлий курильщик. Якось я його запитав, чи давно він палить. Він задумався і каже: «Уж і не помню. Пора кідати. Ведь не молодої уже...»

Передусім, мені це подобається. Мені це близько. Крім того, як на мене, якщо порівняти категорії туги та радості, перша все ж значно серйозніша. Ну, що таке радість у порівнянні з туюю? Радісно, то і на серці спокійно, сонно, нічого не відбувається, добре, то й добре. Туга ж будить душу, розбуркує від сну, вигонить з неї шлаки, змушує замислюватись розум. Твори з тужним фіналом надовго залишаються в пам'яті.

«Хеппі енд» — це не серйозно. Це починають розуміти навіть американці.

Чи віриш ти у фатум, Бога, вишу силу?

— Антон Павлович Чехов вважав, що слід принаймні шукати віру, інакше — життя пусте...

— До слова. Твоїм улюбленим автором, як і раніше, залишається Чехов?

— Природньо. Хто ще?

— Ходиш до церкви?

— Раніше дуже часто. Зараз ні. Не подобається. Там стало багато людей. Втрачено інтим. Священики дратують. Більшість

непорядні. Хоча, можливо, не всі. Я сподіваюсь... До церкви я ходив в епоху всезагального атеїзму. Певно, саме це й спонукало мене це робити. Крім того, я пам'ятаю слушну думку старообрядців: «Которая вера гонима, та й права». Коли ж віра не в опозиції до правлячої державної ідеології, а навпаки солідарна з нею, я не зовсім довіряю такій вірі.

– Чому письменник потойбіччя? Схоже, це вже закріпилося за тобою як власна назва?

– Здається, першим про це сказав Панченко. Я не проти такого образу. Однак я б не пов'язував це з якимись некрофільними уподобаннями. Швидше, існують інфернальні стани, паралельні світи людей з нетрадиційною психікою, інтелектом, фізичним розвитком і т.п. Все це цікаво для мене. Якщо це те потойбіччя, то воно цілком імпонує мені.

– Твої захоплення? Можливо, буденні, мирські?

– Люблю старі кладовища. Підшукав для себе, у лісі біля Лебединського монастиря. Дуже привітне, затишне. Мені було б там добре, спокійно... Люблю сільські церкви, де мало прихожан.

– Пам'ятаю, ти захоплювався ретроавтомобілями.

– Було. Колись брав участь у виставках. Здобував призи. Я мав суперекземпляр – «БМВ» 37-го року, білий кабріолет, яким шокував «сон-город» Новомиргород. І не тільки. Зараз я стриманий і не епатажний, тому маю звичайний сучасний «Мерседес».

– Як ти ставишся до жінок?

– Нарешті зрозумів, до чого ти вела, говорячи про мирські захоплення. Крім творчості, це один із чинників, які спонукають до життя. Приблизно так.

– Стисло. Але переконливо. Які саме жінки подобаються, захоплюють тебе?

– Важко мені вгадити. Не подобаються, в яких немає недоліку, що робить жінку неповторною, своєрідною. Жінка ж, в якої все досконало, все правильно, симетрично і збалансовано до штучності, ляль-ковості – це банально і не сексуально, така краса мене не збуджує.

– Що ще подобається, крім жінок з недоліками, взагалі у цьому житті?

– У цьому житті... Чомусь важко відповісти...

– Тоді так. Що дратує тебе у цьому житті?

– Непрофесійність, тупість, посередність, яка саме цього її не розуміє... Телевізор!!! Коли його вмикаєш, то все більше її більше бачиш виродків, особливо на естраді, нездарних, примітивних, повних несмаку. Зрештою, її в інших жанрах. По-чинаючи з політичних новин і закінчуєчи прогнозом погоди.

– Хто, до речі, подобається з українських співаків?

– Тіна Тернер, Елтон Джон.

– Це справді весело і сумно...

Нешодавно на телебаченні проводили опитування, хто з українських жінок, на думку глядача, найліпше заслуговує на звання секс-символу України. Серед них була добра твоя знайома Ольга Сумська, що знялася у фільмі за твоїм сценарієм. За кого голосував ти?

– Ми з Олею залишаємося добрими друзями. А щодо опитування. Я участі не брав. Взагалі, мені не зовсім подобається секс у поєднанні зі словом символ. У цьому є щось неприродне, непоєднуване. Але, якби питання звучало: «З ким ти хочеш бути?», то це – Кім Бесінгер. Зухвало? Але ж серцю мужчини-митця не накажеш.

– Що ще необхідно для плідної творчості мужчини-митця?

– Самотність, стан закоханості.

– Вдається?

– З самотністю маю труднощі.

– В яку пору року тобі добре?

– Осінь. Вона нагадує душі про головне, як стверджує «ДДТ». Схоже, останні пори року – лише доповнення до неї.

– Твоя друга книжка «Вдовушка». Вона теж якась осіння. Досить незвичайна обкладинка на сьогодні. Від неї віє мирулим.

– Приємно, що це помітно. Я дизайнував її самотужки, викликаючи нерозуміння та опір у видавців. Але свого досяг і радий з того. Щоправда, спочатку був засмучений неякісним виконанням. На її крейдяній поверхні залишалися відбитки пальців, які потім не стиралися. Однак, згодом саме це і почало радувати. На читацьких зустрічах я бачив свої книжки, затерті відбитками різних пальців: жіночих, чоловічих. І це сприймалося як своєрідне визнання. Що ще потрібно автору?

– Де тепер твоє кіно? Як склалася його доля? Кінофільму, знятого за твоїм сценарієм, написаного за мотивами твоєї ж повісті «Партитура на могильному камені»?

– Доля не склалася. Здавалося, мені неймовірно повезло. В часи повального занепаду кінематографа в Україні вдалося віднайти гроші і, зрештою, зняти повнометражний художній фільм. Наскільки вдалий, то інша справа, але все ж зняли. Знаю, що він представляв кіно України на фестивалях в Росії, в Польщі. Знаю з польської телепрограми, що краківське телебачення демонструвало «Партитуру» на своєму каналі. В Україні про це не знають ні на кіностудії, ні в Міністерстві культури, ні сам режисер. Коли ж побачить фільм український глядач, очевидно, не знає ніхто.

– Кажуть, ти у повній самотності зняв документальний фільм «Бойня». Із ним вийшла якась детективна історія. Його теж чи вкрали, чи пропав?

– Справді, я зробив дванадцятихвилинну відеострічку «Бойня». Досить ризикований матеріал. Можливо, занадто натуралістичний. Віддав його на «1+1» Юрію Макарову. Потім сліди загубилися. На мої запити «1+1» відповідали, що касета загубилася, коли студія перебиралася до нового офісу. Через рік я дізнався від своїх друзів, що нібито вони бачили такий же фільм, теж дванадцятихвилинний і теж з такою ж назвою та сюжетом, але знятий іншим автором, на фестивалі «Молодість». Я зв'язався по телефону з Макаровим. Той сказав, що довідається про все, разом з тим додавши, що це міг бути просто збіг. Думаю, збіг... Ми зловживаємо терпінням читачів.

– Гаразд. Тоді на коня. Традиційне. Творчі плани?

– Недавно, пишучи автобіографію для «15/15», я вирішив, що народився і залишився жити у центрі України, на березі озера «Лонго». З тим, щоб не покидати його, інколи писати, а потім на його ж березі у батьківському городі відкопати прадавній сімейний скарб і зняти авторське кіно на власній студії з назвою «Кристо». Або ні, «Бонавен-тура». І щоб воно нікуди не пропадало, не пилилось на поліці, а будило душі і залишалося в пам'яті.

м. Новомиргород, Кіровоградська обл.

Олександр Жовна: «Містика й була найбільш розчарована...»

– Перший фільм за вашою повістю «Партитура на могильному камені» засвідчив про інтерес до містичного, трансцендентного. З цим у світовому кіно багато сьогодні граються, може, навіть і забагато. Українські кінематографісти майже не розробляють цього матеріалу. Чому він приваблює вас і на скільки адекватно відтворений у згаданому фільмі?

– Схоже, саме в ті роки мене вперше назвали письменником потойбіччя і згодом ця назва закріпилася за мною. Здається, я не проти неї. Мене справді завжди цікавив паралельний світ. Однак, я б не пов'язував це з якимись некрофільними уподобаннями. Скоріше, існують інфернальні стани, паралельні світи людей з нетрадиційною психікою, інтелектом, фізичним розвитком і т. п. Все це неймовірно цікаво. Мені... І коли я кажу, що норма мене не зворушує, я не лукавлю. Це як жінка без «недоліку», насправді особливості, що робить її неповторною, самобутньою. Жінка, в якої все досконало, все правильно, симетрично і збалансовано до штучності, ляльковості – це банально і неексуально, така краса не буджує. Мені... Міститка теж жіночого роду, категорія ненорми. А оскільки це не норма, зрозуміло, мені це близько. Крім того, містика сама торкається мене, часом заграє зі мною, і я охоче відгукуюсь. Мені подобається наше міле бавлення. Якось я написав повість «Кооператив «Зелений папуга», прототипами якої став сам і мій покійний друг. У фіналі повісті кооператив згоряє в пожежі – абсолютно нафантазований кінець. Після выходу повісті, два тижні потому «Папуга» справді згорів.

Оповідання «Спогад» я почав реченням «Лепеха помирає, у нього розкладалася печінка і т. д.» Через місяць після публікації помер цілком здоровий чоловік, прізвище якого я так необачливо використав.

У «Партитурі на могильному камені» монастирський побут і територія монастиря змальовані мосю уявою. Коли ж перший потенційний режисер Ігор Апасян зателефонував мені і запитав, чи справді є такий монастир, я збрехав, що є, маючи на увазі Ле-

бединський, про який я лише чув, але ніколи не бачив. Монастир розташований у лісі неподалік містечка, в якому я мешкаю, і мені дуже вже хотілося, щоб зйомки картини відбувалися саме там. Коли ми їхали на вибір натури до Лебединського монастиря, у мене вагалася совість і стискалося серце від того, що я надурив групу. Однак, коли ми зайдли на територію монастиря, вся моя висмоктана з пальця фантазія вражаючим чином співпала з побаченою реальністю, до найменших дрібниць. Мене обдало холодом, і то був справжній дотик потойбіччя, витівки Фатуму, що не полишають мене. Певно ми імпонуємо одне одному. Інколи я думаю, що вони допомагають мені. Майже всі мої сценарії порівняно легко реалізуються на екрані у зовсім нелегкі часи для українського кінематографа. Як же, скажіть, після цього не бавитися з НИМИ? Я кажу НИМИ, маючи на увазі інфернальні прояви, містичні явища. Так от, відповідаючи на ваше запитання про містичну і наскільки адекватно вона відтворена, або присутня у згаданому фільмі, я б, умиваючи свої авторські руки, сказав так. Саме ВОНИ не зовсім задоволені собою на екрані і поки що ЇМ затишніше на сторінках моїх книг. Так шепчути ВОНИ мені на вухо з темної зали, коли я дивлюсь на екран, інколи не зовсім впізнаючи ЇХ. Потім ми разом обговорюємо все це, але лише між собою. Це наша таємниця.

– За мотивами вашого твору «Експеримент» минулого року з'явився фільм Романа Балаяна «Ніч світла». Вже у зміні назви прочитується зміна акцентів і, як на мене, цілком віправдана. Що можете сказати з приводу цієї адаптації?

– В титрах фільму зазначено, «за мотивами повісті «Експеримент»». Саме це все й пояснює. Режисер справді мотивувався повістю, яка його зацікавила, однак мав право і бажання на особистий погляд. Тому літературний твір і кіно Балаяна досить різняться. І не лише сюжетно. Змінилась тематика, можливо навіть жанровість, драматизм переінакшився в мелодраматизм. Словом, різниця достатньо вагома. Тому є історія «Експерименту» й історія «Ночі світлої». Проте, мені було приемно і радісно з того, що над моїм «Експериментом» досить вільно і розкuto по-експериментував сам Роман Гургенович, а також те, що з моєю повістю довелося возитися Рустаму Ібрагімбекову, ну і, що я теж

якоюсь мірою доклав зусиль до цього процесу. В результаті є «Ніч світла». Вона справді світла, як і сам образ режисера. Ніч же «Експерименту» темна і безпросвітна. Ну що ви хочете з автора, що водиться з потойбіччям? Однак те, що поєднує ці історії, або авторів цих історій – Антон Павлович Чехов. Ми обоє щиро захоплені ним і Чехівська неповторна туга, здається, відклала на нас свій відбиток. Туга світла й солодка для Балаяна і вічна й незбагненна для мене. Повертаючись до вашого запитання про адаптацію. Чесно кажучи, мені не зовсім подобається слово адаптація. В цьому явищі чи процесі передбачається щось анабіозне, пристосувальницьке, примусове, або ж вимушене. Хотілося, щоб це була вільна інтерпретація... Фу! Вільне трактування... Боже! Вільний політ... От, хіба що так... Саме політ, стан найближчий Балаяну. Отож, вільний політ іншої творчої фантазії. І якщо цей політ достатньо високий і сміливий, якщо він самобутній і щирий і від нього захоплює дух, я лише буду гордий тим, що мое першоджерело пробуджує і надихає на такі творчі злети визнаних метрів кіно.

– Проблема фільму Ярослава Лупія «Секонд хенд», який щойно з'явився, у надзвичайно ослабленій комунікативній здатності. Глядачеві немає з ким себе ідентифікувати, немає кому співчувати. Чим цікавий вам цей герой? І що не відбулося у цьому фільмі на вашу думку?

– Знову ж таки, продовжуючи тему адаптації, або творчого польоту автора, чи, скоріше, можливості творчого польоту, слід сказати, що висота його залежить від кількох чинників. У першу чергу, від особистості митця, його творчого потенціалу, а також, так би мовити, матеріально-технічних можливостей. Від цього залежить творчий продукт, в тому числі й екранний. В даному випадку теж відбулася певна розбіжність між новоствореним фільмом як кінцевим результатом і літературною основою. Тому й, гадаю, ставлення глядача інше, ніж ставлення читача до цих творів з однією назвою. Отож, питання, чим цікавий герой, а також констатація того, що екранні герої не викликають співчуття, я можу цілком поділити. Як глядач. Однак, я не сказав би цього категорично як читач. Адже історія повісті ні в якому разі не багатий детектив, вона зі значно глибшою і серйознішою про-

блемою, у кожному разі передбачалася і де в чому, як на мене, вдалася. Розглядалося питання особливої філософії, відмінної від норми, а значить хворої, на думку тієї ж норми. Питання неадекватної поведінки та неадекватних стосунків представників того ж паралельного світу, не схожих думкою, поведінкою, психікою, уподобаннями на традиційну, звичну, загальноприйнятну, цілком зрозумілу і тим зручну. Тому там не виникає питань про співчуття та небайдужість. Такі собі старички-розвійники, що й уособлюють собою другі руки - second hand, руки, якими вони здійснюють свої шокуючі і вишукані злочини, насправді - митці, творчі особистості, що позбулися своєї професійної творчої роботи. В цьому їхня драма. Вони не можуть жити іншим життям. Їм залишається або померти, або знайти предмет для реалізації творчого процесу і продовжити політ наприкінці життя. Для них це питання - бути чи не бути? Чому вони не можуть викликати співчуття? Принаймні розуміння. Тим більше, що мета і результат їх злочинів - це справедлива кара за провину.

Чому не може викликати співчуття молодий чоловік, який не знайшов себе у цьому світі, вірніше в цьому соціумі? Навіть кохання не врятовує. Дружина просто не розуміє його, тому що вона норма - він ні. Він інший - ненормальний. У нього проблема ненорми. Разом з тим він - особистість і він непоодинокий у цьому світі. В одних ненормально з творчістю - вона їх життєва необхідність, в інших з психікою - вона не сприймається загалом. Від нерозуміння, нереалізованості - душевна пустка, що справді може перейти в патологію - трагічну і фатумну. Хіба це не варте співчуття? Навіть тієї ж самої норми. Адже вона така свідома, має розуміти. Тим більше, дивних меншин від яких, між іншим, я не відокремлюю її себе. Адже вони теж живі істоти і мають право на існування, незважаючи на свою несхожість із більшістю. Біда в тому, що, як правило, їхні проблеми мало турбують більшість і вони завжди лишаються непоміченими. Більшість ігнорує або нехтує ними, копошачись в суєтній дріб'язковості, забувши, що ми скоро всі помремо, незважаючи на несхожість переконань, нетривіальних творчих злетів чи адекватної поведінки в соціумі.

Щойно, можливо трохи сердито, я відповідав як читач або як автор, відповіdalьний за літературний твір «Second hand». Говорячи ж про кіно «Секонд хенд», у мене знову є можливість і підстави умити руки, і те, що в темноті зали мені шепотіли ВОНИ, я залишу в глибокій таємниці. Принаймні сьогодні. Хоча, саме Містика й була найбільш розчарована і це сталося задовго до прем'єри. Схоже, вона покинула не зал кінотеатру, а, скоріше, ще зімальний майданчик. Тому й не дивно, що її годі було шукати на екрані. Зрештою, я зараз скажу правду, можливо упереджену, можливо трішки ображену. Майже кожного разу після перегляду картини, з якою пов'язаний як сценарист, я виходжу з зали, виносячи певний стан авторського розчарування, інший стан мені поки що невідомий.

Запитувала Лариса Брюховецька

Олександр Жовна: «Напевно, німці щось знають...»

Нешодавно в Німеччині, у місті Кельні, відбувся фестиваль українського кіно. Його учасником був і наш земляк письменник, кінодраматург та режисер Олександр Жовна. Сьогодні він гість редакції.

- Чому українське кіно – в Німеччині?
- Фестиваль проводився Українською Кінофондацією за підтримки Міжнародного благодійного фонду «Україна 3000», очолюваного Катериною Ющенко, та компанії Nemiroff. Як в Україні відбуваються фестивалі німецького чи французького кіно, так само в різних країнах проходять фестивалі українського кіно. Цього разу – в Німеччині.
- В якій формі проходив фестиваль? Хто був в журі? Які фільми відбирають для подібних фестивалів?
- Такий фестиваль не носить змагального характеру. Він скоріше показовий. Між учасників не визначають кращих. На фестиваль вже везуть кращих, яких відбирають в Україні. Цього разу палітра українського кіно була представлена від класики Сергія Параджанова – «Тіні забутих предків» – до сучасних живих класиків «Два в одному» Кіри Муратової, «Райські птахи» Романа Балаяна. Всього сім повнометражних фільмів, в тому

числі і «Маленьке життя» вашого покірного слуги. Звичайно, знаходитись в такій компанії метрів не лише українського, а й світового кінематографа особливо приємно і досить престижно.

– Як сприймав німецький глядач українське кіно? Фільми були дубльовані?

– Звичайно, фільми були адаптовані для сприйняття німцями, хоча їх були дубльовані в основному англійськими субтитрами. Для більшості німців це не складає проблеми. Зручність була ще їх в тому, що серед глядачів були представники діаспор – як української, так і російської. Зокрема, був один дуже завзятий колишній гуцул, якому вже далеко за вісімдесят, з яких більше шестидесяти він проживає в Німеччині. Після перегляду стрічки «Тіні забутих предків», коли на сцену вийшла виконавиця головної ролі Лариса Кадочнікова, етнічна росіянка, що зіграла гуцулку, і почала говорити російською, старий вояк обурився і вимагав перекладу українською, а вже на фуршеті ще довго бурчав, що не може москальці грати гуцулку.

– Хто був присутній з, так би мовити, офіційних осіб від обох сторін?

– Керівництво міста Кельн, офіційні представники, місцева інтелігенція. З нашого боку – український консул у Бонні. Його прізвище – Баран – зрештою все, що можу про нього сказати. Німецьку інтелігенцію представляв професор, знавець України ім'я якого я забув. На фуршеті зустрівся з Юрієм Андруховичем, що перебуває на стажуванні в Німеччині і завітав до Кельну з Мюнхена. Запросив його погостювати. Певно, в кінці літа шанувальники відомого сучасного письменника зможуть зустрітися з ним в Кіровограді.

– Як зарубіжний глядач сприйняв твій фільм?

– Особливістю моого фільму є те, що його тема і сюжет універсальні, тобто вони близькі й зрозумілі для сприйняття будь-якого народу – німці то, французи чи українці. Тому реакція на фільм майже завжди схожа. Глядач сприйняв історію маленького життя тепло й зворушено. Тому мені як автору було приємно після перегляду фільму почути добре слова на його адресу.

– Які твої враження від країни?

— Перше враження від країни сталося зразу ж в аеропорту Франкфурту, де приземлився наш «Боїнг». Ми йшли поверхами величезної фешенебельної споруди, в якій, гадаю, могло поміститися містечко Новомиргород, в якому я мешкаю. Так от саме там я став свідком незвичайної історії. Коли ми проходили повз книжкову лавку, я на мить зупинився. Там відбувалося щось не-зрозуміле. Двоє молодих поліцейських розглядали книги. Потім один з них озирнувся на продавця, який був зайнятий іншим клієнтом, щось сказав своєму колезі, і той несподівано запахав книжку за пазуху свого службового мундиру — тобто він просто вкрав її. Після чого обое полісменів дуже спокійно покинули магазин і загубились в натовпі. В цей час я відчув на душі не-сподівану радість і легкість, я ніби вмить опинився вдома, в рідній Україні. На мене війнуло справжнім вітром свободи й демократії. В цій чужій країні живуть такі ж звичайні люди, як і на моїй батьківщині, подумав я. Більше того, їх стражі порядку прагнуть високого і чистого — вони крадуть книжки. Я згадав про нашу міліцію, і що з ними теж могло б цілком це статися, однак, здається, вони б віддали перевагу дещо іншому товару. Вже в Кельні, звичайно, неповторне враження залишив знаменитий Кельнський собор. Це справді щось незвичайне й величне, що не вкладається в свідомості. Ти стоїш перед цією величчю і не віриш очам. Ти відчуваєш себе комахою. Так само відчувають себе сучасні багатоповерхівки, які розмістились поряд. Висока готика довершеної архітектури здійнялася до небес. Не дарма цей кам'яний шедевр будувався (!!!) п'ятсот років. Я не помилувся, саме п'ять віків, за які зі 170-метрової висоти за час будівництва зірвалось і загинуло біля його піdnіжжя тисячі його безіменних зодчих. Навіть під час війни, коли Кельн після бомбардування літаками союзників бувстертий з лиця землі, собор залишився — не піdnялася рука. Тепер в його захмарних шпілях поселилися соколи, а біля його піdnіжжя фотографуються на пам'ять мільйони туристів з усього світу. Серед приємних вражень — зустріч з жінкою, дружиною відомого українця. Вона проживає в Кельні і подарувала мені знайомство з кельнськими музеями, картинними галереями. Ми були на аукціоні гравюр Рубенса, ці роботи майстра ціняться навіть більше, ніж його не-

перевершений живопис. Я мав можливість тримати в руках унікальні раритети, правда, в спеціальних рукавичках, а деято зміг їх придбати за кілька мільйонів доларів.

Ну і, звичайно, німецькі пивні бари, де варять і розливають живе пиво з величезних діжок. Ми сиділи за довгими дубовими столами, а на стінах в золочених багетних рамах відсвічував по-темнілій живопис фланандських художників XVIII століття. Коли ти робиш останній ковток з кухля, перед тобою не-сподівано десь з-за спини з'являється наступний. Якщо ти допив до дна – значить, хочеш ще. Певно, такою логікою керуються німецькі пивовари. Це дуже приємно й смачно, особливо коли знаєш, що все це за рахунок Nemiroff.

Ну і ще одна остання маленька, але суттєва дрібничка. Німці чомусь краще ставляться до українців, ніж до росіян, вірніше – до людей з України, ніж з сьогоднішньої Росії. Не знаю чому так, але, напевно, німці щось знають, вони розумна нація.

Розмову вів Юхим Мармер, «УЦ».

Жовна награжден орденом 1020-летия Крещения Руси

20 ноября в киевском Доме кино прошла презентация фильма «Маленьке життя», где его автору, нашему земляку Александру Жовне представитель Митрополита Владимира вручил почетную грамоту Священного Синода Украинской Православной Церкви и орден 1020-летия Крещения Руси, пишет Р.К.С.

– Ваш фильм еще до его премьеры успел побывать на двух кинофестивалях – «Покров» и «Молодость». Ваши впечатления от фестивалей? Как вы восприняли первые отклики критиков, в частности негодование члена жюри КФ «Молодость» Юрия Макарова, который назвал ваш фильм позорным?

– Прежде всего хочу сказать, что наш фильм изначально не преследовал каких-либо фестивальных интересов. У нас была совершенно иная, конкретная цель, осуществляемая в рамках всеукраинского социального проекта «Велике серце маленького життя», инициированного группой компаний «Фокстрот» и Миссией социальной помощи детям Украинской Православной Церкви. Проект, в который были вовлечены дети-сироты 528-ми

детских домов-интернатов Украины. А то, что наш фильм попал на кинофестивали, для нас почетно.

Что касается реакции Макарова. Естественно, неприятно слышать такое от кого бы то ни было. Но если вдуматься, сказанное – это всего лишь произнесенные слова. Я, например, мог бы сказать, что у Макарова недостаточный вкус, или успокаивать себя тем, что он далеко не профессионал в кино, или еще что-то...

Есть у человека позиция, есть, видимо, серьезная мотивация, раз он готов отстаивать свою правоту даже на дуэли. С другой стороны, теперь многим захочется посмотреть, что же там за позор такой? Между тем есть ведь и другие мнения. Тот же председатель жюри г-н Ассантэ по поводу нашего фильма воскликнул: *Beautiful film!* Насколько я сведущ в английском, в переводе это звучит далеко не «позор». Опять-таки, какая-то до боли знакомая картина – украинец Макаров негодует, француз Ассантэ растроган.

Конечно же, я прекрасно знаю, что наш фильм отнюдь не совершенен, и вижу все его недостатки, быть может, лучше, чем кто-то еще. Нам было очень трудно, но у нас было огромное желание что-то сделать. У нас не было полноценной группы, техники. Мы снимали камерой, которую сегодня можно сыскать разве что в музее истории кино. Ее обслуживал восьмидесятилетний механик с болезнью Паркинсона, которого накануне сбил автомобиль. У него дрожали руки, и он не попадал в гнездо камеры, чтобы вставить объектив, группа стояла и ждала, когда же это случится. Но я преклоняюсь перед этим человеком, который отдал свою жизнь и любовь кинематографу и до сих пор остается верен ему, исполняя свою работу за гроши. Экономия деньги, мы снимали без трансфокатора. Кто-то когда-нибудь снимал кино без этой штуки со времен Великого Немого, не говоря уже о крахах? Без художника, без декораторов, без осветителей, рабочих, строителей, – мы все делали своими руками вдвоем с моим другом. В фильме снялись простые жители заброшенного в степях городка Новомиргорода и сделали это не хуже профессионалов.

В то время, когда какой-нибудь вскормленный советской эпохой псевдоинтеллектуал, закинув ногу на ногу, рассуждает о проблемах украинского кино, мы – непрофессионалы – пытаем-

ся что-то делать. И мы все-таки сняли кино, подчеркиваю – любительское кино, от большой любви к кинематографу. Мы делали это впервые в жизни, нас никто не учил снимать кино. И наш фильм единственный от Украины отбирают на профессиональный кинофестиваль. Для нас это успех.

Вместе с тем замечу, что принимать участие в фестивале мы не собирались и фильм не готовили. Нас пригласили в последний момент после того, как на фестивале православного кино «Покров» мы показали такой же сырой вариант, как и на «Молодости», и нас удостоили третьей премии. А не ругают тех, кто ничего не делает. Я впервые на фестивале в качестве режиссера и впервые столкнулся с фестивальным закулисью, которое не лишено интриг, предвзятости и просто непорядочности. Сейчас в Интернете подхвачена лживая версия того, что я сказал перед сеансом «Маленькой жизни». Будто сравнивал наш фильм с фильмами Тарковского. Это полная чушь и откровенное вранье. Да, я упоминал имя Тарковского и его картину «Сталкер», которую смотрел студентом именно в том же синем зале кинотеатра «Киев». Но не говорил, что его картины похожи на наш фильм, как пишут сейчас отдельные журналисты.

Ну да ладно, видимо, нечестность – это неотъемлемая часть подобных соревновательных форумов. Главное в другом – кино наше состоялось, несмотря ни на что, и оно нам нравится, и не только нам. А то, что у нас не было мало-мальски современного технического кинооборудования, – может, и к лучшему, мы не повторяем тех художественных стереотипов, к которым так привык обычатель от кино, и таким образом избежали попсы, с которой так свыклись современные киноманы. Я искренне рад за своих земляков – обычных, простых людей, не снимающих звезд с неба, которые сумели справиться с этой сложной задачей. И я их всех от души поздравляю.

Сегодня я получил предложения приобрести наш фильм от Колумбийского университета, а также от Ukrainian Edukation Council of Australia...

Новости Кировограда от Mibus.com

Післасмак від зимових яблук

Автори: Дмитро САМУСЬ, Алевтина БЕЛЕЦЬКА

Письменник, сценарист і режисер Олександр Жовна презентував свою четверту книжку – збірку малої прози «Її тіло пахло зимовими яблуками».

У кому живе Чехов?

Українського письменника Олександра Жовну деякі журналісти порівнюють із Антоном Павловичем Чеховим. Твори і того, і й іншого вивчають наші діти у шкільних програмах із літератури. І того, і й іншого критики називають письменниками-пessimістами, та і атмосфера їхніх творів дуже схожа. І хоча Жовна народився рівно на 100 років пізніше за Чехова – вони близькі духом, світосприйняттям. Чехов ділив себе між прозою і театром, Жовна пише прозу, але таку, яка легко вкладається в кінострічку, і каже, що все життя мріяв знімати кіно.

Одного разу в інтерв'ю Олександр Жовна сказав, що мріє заснувати кіностудію у своєму рідному місті, Новомиргороді Кіровоградської області, на березі озера Лонго – там, де стоїть будинок його батьків. І знімати фільми, які не пілюжитимуться на полицях. «Іх дивитимуться люди, і кіно хвилюватиме їхні душі». Проте шлях до свого фільму виявився довгим.

Перший кінематографічний експеримент Жовни відбувся в 1995 році і вже мав містичний характер. За сценарієм Олександра режисер Ярослав Лупій зняв фільм «Партитура на могильному камені». Чи то так склалися зірки для сценариста Жовни, чи вплинуло на долю його роботи згадування символу смерті у назві, але ні на ТБ, ні в прокаті «Партитура на могильному камені» так і не з'явилася. Перша публічна демонстрація картини відбулася на одному польському кінофестивалі, де плівку просто вкрали, і українські глядачі цього фільму так і не побачили. По-тім за сценаріями Жовни було знято стрічки «Ніч світла» (за оповіданням «Експеримент», режисер Роман Балаян) і «Секонд-хенд» (режисер Ярослав Лупій).

Жоден із трьох фільмів не дав сценаристові задоволення. На думку критиків, картини були або слабші за літературну основу, або далекі від першоджерела. Жовна не полішив думки стати ре-

жисером, зробити кіно самостійно. Він регулярно брав участь у конкурсах кіносценаріїв і неодноразово перемагав у них. Серед переможців – сценарій художнього фільму «Маленьке життя».

Великі труднощі «Маленького життя»

Олександр Жовна – автор чотирьох книжок прози і сценаріїв до чотирьох художніх фільмів, знятих за його оповіданнями. 27 оповідань ввійшли в презентовану книжку «Її тіло пахло зимовими яблуками». Серед них – оповідання «S. N. Second hand», «Партитура на могильному камені», «Експеримент», які лягли в основу художніх фільмів відомих вітчизняних режисерів Романа Балаяна та Ярослава Лу-пія. Стрічка «Ніч світла» Романа Балаяна, знята за оповіданням «Експеримент», стала яскравою подією нинішніх Днів українського кіно у Франції. А оповідання «Маленьке життя» лягло в основу сценарію повнометражної художньої стрічки, режисером якої став сам автор – Олександр Жовна.

– Це оповідання стало переможцем конкурсу Міністерства культури України на кращий соціально значимий сценарій, – розповів автор під час презентації книжки. – За умовами конкурсу, гроші на його зйомку мали знайтися у держбюджеті – не знайшлися. Час минав, треба було знімати зимову натуру. Тоді я вирішив шукати підтримки у муд-рих і щедрих бізнесменів. Голова ради засновників Групи компаній «ФОКСТРОТ» Георгій Ди-гам узяв оповідання додому, а вже наступного ранку повідомив радісну новину: «Ми допоможемо, готовте першу експедицію для зйомок натури». Меценати повністю взяли не себе фінансування фільму, а я зробив висновок, що мені щастить на добрих людей.

Під час зйомок «Маленького життя» містика не відступала від творчої групи. Першим незвичним моментом був пошук хлопчика, який би підійшов на головну роль. Провели кастинги в Києві та Одесі, але режисеру так і не вдалося знайти підходящий типаж. «Там був повен зал дітей, але я, на жаль, нікого не вибрав, бо вони були всі якісь занадто благополучні. У розpacі я приїхав додому, у свій рідний Новомиргород, і зайшов у школу, в якій навчався, – згадує Жовна. – Підійшов до свого класу. Саме була перерва, із класу вибіг хлопчик і буквально налетів на

мене. Я побачив його й сказав – стоп! Це й було затвердження Кирила Сосницького на головну роль».

Свої дивацтва демонструвала погода. Коли на початку 2006 року Жовні вдалося зібрати експедицію, надворі був уже березень. Снігу не було. Але щойно знімальна група прибула на місце – як випав рясний сніг. І протримався він рівно три дні, доки йшли зйомки.

Іншого разу захворів Кирило Сосницький. Зйомки саме проходили у старій напівзруйнованій церкві. Місцева бабуся підвезла хлопчика до вівтаря, порадила помолитися й показала, як це робити. Дитина видужала прямо на очах. Температуру ніби рукою зняло. Коли знімальна група вийшла на вулицю, на небі вони побачили дві райдуги. Хоча дощу не було.

І ще один збіг із розряду дивних: зйомки «Маленького життя» закінчилися 15 лютого 2007 року – у день 47-ліття Олександра Жовни.

«Що в імені тобі моєму?»

– «Письменником потойбічного» Жовну вперше назвали ще в середині дев'яностих. І він не сперечається з цим. За ним завжди тягнувся шлейф дивних і надзвичайних, інколи – страшнущих подій. Після виходу у світ повісті «Кооператив «Зелений папуга», де у фіналі цей-таки кооператив згорає, через два тижні справді згорів одноіменний кооператив, який існував реально. В оповіданні «Спогад» був рядок «Лепеха вмирав, у нього розкладалась печінка». Через місяць після публікації оповідання померла цілком здорова людина з таким самим прізвищем. «Жовна» із наголосом на останньому складі – саме так у народі називають птаху, яка любить літати над цвінтарями. Олександр теж дуже любить такі місця.

Містичне супроводжує Олександра Жовну – це підтверджують друзі і колеги письменника-сценариста.

– У 2000 році ми знімали в Новомиргороді телефільм «По той бік Лонго», про нашого талановитого земляка Сашка Жовну, – згадує Людмила Лозова. – Бразило те, як Жовна відчуває людей, точніше – їхнє фізичне наближення! Пригадую, післяожної фрази «А про це нам міг би розповісти той-то!» згадана людина відразу з'являлася на шляху знімальної групи або не-

сподівано виходила з Жовною на телефонний зв'язок і тут-таки потрапляла в наш фільм.

А торік Сашко вирішив з'їздити в Росію провідати друзів. Коли налаштувався в дорогу, скасували рейс. Ми знизали плечима: «Буває». Друга спроба виявилася невдалою: Жовна вже доїхав був до кордону з Росією і – повернувся через прострочену фотографію в паспорті. Ми насторожилися: «Не треба їхати!» І коли втретє Жовна зібрався посидіти перед мандрівкою, ми всі дружно його вмовляли: «Не їдь! Це знак». Сашко не послухався, а через кілька днів у чужій країні потрапив у реанімацію.

На одній хвилі

Жаліти юродивих – традиційно для слов'ян. Олександр Жовна все життя працює в будинку для розумово відсталих дітей. Може, тому він такий емоційний, чуйний, глибокий. На запитання «Що вас там тримає?» він відповів так: «Біля них вчишся відчувати серцем. Ці люди – з маленьким розумом, але з дуже великим серцем».

Це його переконання: треба не просто жаліти, а розуміти, слухати й чути тих, хто живе «на своїй хвилі». І вони – його підопічні – це відчувають.

Товариші Жовни розповідали, що одного разу він записав незвичне інтерв'ю з місцевим дурником, на якого давно махнули рукою новомиргородці, переставши з ним спілкуватися.

– Пригадуєш, як ми в дитинстві ганялися одне за одним? А як від собак утікали? – намагався достукатися до хворої свідомості співрозмовника Сашко. – А тепер що? Якими ми стали?

– Порозумнішали, – перер-вав він порожнє бурмотіння і знову занурився у своє несвідоме. Цьому – ширина душі і внутрішнє переконання Олександра, що всі ми – творіння Божі. Тому кожен, хто опиняється поруч із Жовною, розуміє: він дивний письменник, загадковий режисер, незвичний педагог і унікальна особистість. Таким допомагають небеса, аби вони допомагали іншим.

Олександр Жовна відмовився йти до монастиря Він одружився за порадою кадебешників

48-річний Олександр Жовна живе в райцентрі Новомиргород Кіровоградської області. З 1981-го чоловік працює вихователем у будинку-інтернаті для глибоко розумово відсталих дітей.

На роботу Жовна приїжджає зеленою "маздою". Високий, сивуватий, у білому льняному костюмі, із печаткою на лівій руці.

Інтернат місцеві називають дурдомом. Це кілька будівель, деякі із загратованими вікнами. На одній, що біля воріт, напис "Кухня". Звідти виходить два десятки підлітків у спортивних костюмах. Більшість дивляться розфокусованим, але зацікавленим поглядом. Зі 137 дітей половина – сироти.

– Юрович приїхав! – галасують.

– Працюю тут через день, – розповідає Жовна. – Із півчетвертої до дев'ятої вечора. Тут великі навантаження, доглядаю дітей у в'язальній майстерні, столярному цеху. Зараз буваю нечасто – знімаю кіно. Дружина Світлана теж вихователька, відпрацьовує за мене.

Зі Світланою Портенко одружився 1985-го.

– Нам помогли кадебешники, – каже. – Звинуватили мене в буржуазному націоналізмі. Хоча українською розмовляю мало, більше суржиком. У київському метро бовкнув, що російський шовінізм перемагає, бо станції оголошують російською. Хотіли забрати мене, але мама врятувала. Вона завідувала управлінням культури в районі, нормально спілкувалася з кадебешниками. Ті порадили женитися. Так лишився на волі.

Проходимо до актової зали. На сцені – плакат "Хай щастю дитини не буде кінця".

– Цікавитеся долею вихованців? – питаю.

– Раніше переймався. У моїй групі була Оленка та хлопець на прізвище Зільберман. Через батьків-п'яниць діти відставали у школі, тому їх відправили до нас. Але інтелект мали в нормі. Я скликав медико-педагогічну комісію, щоби дітей перевели у звичайну школу. Оленка зараз у Кіровограді, працює на фабриці, а Зільберман очолює районну спілку таксистів.

Дівчата в інтернаті вагітніють?

– Нечасто. Такі діти гіперсексуальні. Якось завагітніла одна, коли поїхала на літні канікули до батьків. Вона народила здорову дитину, немовля віддали в інтернат. Але в більшості випадків оброблять аборти.

Чому повернулися до провінції з Києва?

– На п'ятому курсі мені поставили діагноз виразка шлунка. Подумав, що це смертельно, вирішив померти на батьківщині. Два роки сидів на дієті, а воно все боліло й боліло. Навіть кладовище затишне підшукав у лісі біля Лебединського монастиря. А потім поїхав у санаторій, до Трускавця. На першому ж обіді якийсь язвеник дістає з-під скатерті пляшку. Кажу йому: "У мене язва". А він: "В усіх язва!" Випив перші 100 грам – і почав одужувати. У столичну тусовку мене не тягне, є з ким випить і тут. Правда, коли мої твори почали вивчати у школі, одна вчителька сказала: "Дожилися, Жовну читаємо!"

У шкільній програмі є оповідання Олександра Жовни "Маленьке життя".

– Якось написав "Лепеха помирав". А через кілька місяців помер батько моого кума з таким прізвищем. Оповідання йому сподобалося, а його дружині – ні. Казала: все, що напишу, збувається. Кум довго зі мною не вітався.

Додає, що зібрав майже 100 ікон.

– Релігійним себе не вважаю. Колись спілкувався зі священиками, майже кожного дня був у церкві. На п'ятому курсі хотів піти до монастиря на Одещині. Поїхав туди, але один монах відрадив: "Іди краще в семінарію, там раз у тиждень дають ковбасу".

2004-го режисер Роман Балаян зняв мелодраму "Ніч світла" за мотивами повісті Жовни "Експеримент".

– Балаян запропонував писати сценарій мені, — розповідає Олександр. — Але хотів помінити тему й сюжет. Підібрав назву "Ніч світла", а в мене ж ніч – безпросвітна. Деякий час писали сценарій удвох, а потім підключили Рустама Ібрагімбекова з Лос-Анджелеса. Він приніс професійну техніку, але душі не додав. Із титрів моє прізвище зняли. Балаян коротко пояснив: "Потому что Рустам меня не поймет". Заспокоював, що бувають і гірші фільми.

Олександр Жовна: Тут простіше творити і менше “митців”

Прізище Олександра Жовни зазвучало після того, як знаний режисер Роман Балаян зняв фільм “Ніч світла” за його сценарієм. Фільм світлий і людяний, не ситий. Потім вийшли “Секонд-хенд” і “Партитура на могильному камені” – теж за сценаріями Жовни, а далі він сам прийшов у кіно. Як режисер екранизував написану ним драму “Маленьке життя”. Правда, до кінотеатрів вона ще не потрапила. Письменник, режисер і сценарист мешкає на березі озера Лонго, в маленькому провінційному містечку Новомиргород Кіровоградської області. Ця нестолична прописка аж ніяк не заважає Олександрові бути цікавим і впізнаваним суб'єктом сучасної української культури.

– Пане Олександре, ваші тексти написані наче спеціально для того, щоб їх екранизували. Режисери це швидко зауважили – з'явилися фільми “Партитура на могильному камені” та “Ніч світла”...

– Кіно – моє давнє захоплення. Я й писати почав тільки тому, що це набагато доступніше, ніж кіно: і крім ручки і паперу, нічого не потрібно. А кінематограф – не дешевий процес, потрібні величезні матеріальні ресурси, які не завжди є. Але якби я не написав свої книжки, навряд чи потрапив би в кіно. Так що я зробив мудро. Або хитро. Після роботи в кіно як автор сценарію, з'явилася можливість спробувати себе в режисурі, екранизувавши “Маленьке життя”. Зіштовхнувся з численними складнощами знімального процесу. Відсутність повноцінної матеріально-технічної бази, постійної знімальної групи... Тому, крім режисури, я освоїв майже всі кіношні професії. На знімальному майданчику доводилося бути і оператором, і освітлювачем, і художником, і декоратором, і гримером, і водієм, і вантажником. Виходячи з тих же міркувань економії коштів, я не запрошував дорогих акторів, які, до слова, часто не виправдовують своїх зіркових амбіцій та розмірів гонорарів. Знімав друзів, просто мешканців свого містечка.

Сам виконав одну з ролей, перевтілившись у француза. Моя донька Настя зіграла мою доньку у фільмі. Спочатку я хотів запросити одну відому актрису. Вона сказала – п'ятсот долларів у

день. Я зняв Настю за сто гривень. Результат – той же. Дружина зіграла найскромнішу, однак найважливішу роль, точніше деталь. У фільмі великим планом зняли її руку, яка зображувала руку померлої мами головного героя – хлопчика Пилипка. Так що працюємо на кіно всією сім'єю.

– Про фільм “Маленьке життя” багато писали і говорили, але на екрані він поки що не потрапив. Є труднощі із завершенням проекту?

– Хочеш творчості, “кіна” і кайфу – впрягайся і тягни. Наш проект “Маленьке життя” зі самого початку супроводжувався великими випробуваннями. Започаткований Міністерством культури, він відразу залишився без фінансової підтримки того ж міністерства. І відтоді великі випробування почали чергуватися з великими дивами. Першим дивом стала група компаній “Фокстрот”, яка погодилася допомогти міністерству, а точніше особисто мені. Спочатку купити кіноплівку, по суті, задовольнивши мій принциповий каприз – знімати кіно лише на кіноплівку. Адже, як на мене, кіно – це плівка. Тому що плівка – це живопис. Цифра, принаймні на сьогодні, – дитяча аплікація, яскрава і порожня, що створює ту мерзоту, запаковану в численні серіали, яка прив’язує до себе увагу плебасу. Це справді розчаровує. А труднощі, які слід перемагати заради справжнього мистецтва, не розчаровують, а приносять насолоду.

“Культурна еволюція” – повальна деградація

– Ваш фільм був проанонсований ще на етапі виготовлення...

– Так, а останній день зйомок припав на мій день народження – 15 лютого 2007 року. Це був такий подарунок! Майже як хвіст – для віслючка Іа. Події відбуваються у православному монастирі на початку тридцятих років минулого століття. Але це лише фон історії. У православній лексиці є два такі слова: “смирення” і “благодать”, які мені дуже подобаються. Думаю, наш фільм саме про це, а ще він для дітей та їхніх батьків. Більше навіть для батьків – дитячі душі чисті та невинні, а фільм очищає і будить серця та душі. Раніше я уявляв, коли вийде на екрані цей фільм. Тепер не уявляю. Адже кіно – процес непередбачуваний, якщо на меті – створення чогось справжньо-

го. Коли ж це чергове мило, то тут все чітко визначено, сплановано й обраховано. Нещодавно мені запропонували зняти художній фільм на престижному телеканалі. Виконавчий продюсер сказав: “Місяць – підготовка, місяць – зйомка, місяць – озвучка, і фільм на екрані”. Я прочитав сценарій, точніше, кілька сторінок і відмовився. Заробити за кілька місяців непогані гроші спокусливо, однак пересилити себе і знімати нікчемні сюжети, від яких тебе нудить, складніше. Спробуйте слухати пісні Поплавського або Гордона. Тож будемо продовжувати розпочате, не переймаючись термінами здачі й заробітком.

– Як ставитеся до українського кіно в принципі?

– У мене є авторська сторінка в журналі культурного супротиву “ШО”. Я там розмірковую про кіно, літературу, мистецтво. Робити це непросто, особливо коли справа стосується вітчизняного кінематографа. Адже “важко шукати чорну кішку в чорній кімнаті, особливо якщо її там немає”. Раціональність людського буття зобов’язує століття виплюювати певну кількість творчого матеріалу.

У XIX ст. були літератори, у XX – кінематографісти. Далі природа вирішила – досить!

Пострадянське кіно – все примітивніше. Культурна еволюція – повальна деградація. Одна з героїнь моєї повісті “Експеримент”, екранизованої Романом Балаяном, раздумуючи про кіно, каже: “Ти помітив тенденцію до зменшення кількості людей гарних зовні, душою? Це сталося відразу ж після смерті кінематографа, справжнього кіно з кінотеатрів, з великих екранів, з темних зал, де відбувалося тайнство захоплення кіногероями. Глядач хотів бути схожим на них: чарівних і загадкових жінок, красивих і мужніх чоловіків. Усім здавалося, що кожен із кіногероїв крізь темряву зали контактует лише з ним одним, вирізняє з темряви лише його одного. Глядач так захоплювався образом, намагався наслідувати його, що в результаті справді ставав схожим на своїх екранних кумирів. І тоді на вулицях зустрічалися Жерарі Філіппі і Ален Делони, Клаудії Кардинале і Орнелли Мутті. Тепер усе більше зустрічаєш виродків”.

– Це ви про сумнівну тематику сучасного кіно?

- Це я про сюжети, запаковані в численні серії. Я процитую універсальну асоціативну формулу враження від сучасного мистецтва, виведену моїм товаришем – провінційним п'яницею, філософом, ніглістом. Якось випивши, він повернувся додому. Дружина сиділа біля телевізора. І нічого б страшного. Але дружина дивилась і слухала Михайла Поплавського. Як нормальногомужика, його знудило... і він зробив дружині зауваження щодо її смаків та інтелекту. Дружина, виправдовуючись, пояснила, що слухає не вона одна, а її інтелігентні люди, помилково назвавши так чоловіків у краватках і жінок із декольте, які сиділи в концертній залі. Тут і народилась фраза, яка влучила “в яблучко”: “Нація, яка допустила існування такого явища, як “поплавський”, підлягає генетичному знищенню!” Такий от сумний гумор провінційного жартівника, який так і залишиться не почутий нацією.

І річ не в загальній культурі, потребах глядача, і не в мистецтві. А в агресивній випадковості, яка неадекватно заповнила не свою нішу, тим самим впливаючи на смак, створюючи орієнтири, що знищують особистість, з успіхом культтивуючи примітивізм майбутніх поколінь.

– А сучасна українська література вам подобається більше?

– Тут більше процесу, подій. З’являються нові імена, тасуються старі. Але, здається, нічого особливого не відбувається. Є певна тусовка немолодих (тобто моого віку) письменників, які продовжують захоплюватися генієм один одного, запізніло експериментувати, інертно постмодернізувати, надуватися з останніх творчих сил. Але навколо нічого не відбувається, світ не змінюється, їх не помічають, і вони, схоже, нікому не заважають... Є, напевне, інші думки з цього приводу, оптимістичніші, а як на мене...

Провінційність – не вада

– Якось у Богдана Жолдака спитали: “А Жовна – провінційний письменник?”, на що він відповів: “Усі провінційні письменники живуть у Києві”. Ви залишаєтесь на Кіровоградщині, щоб не стати провінційним письменником?

– Тут простіше творити і менше “митців”. Мені і так є з ким випити. Коли у Стівена Кінга поцікалися, чому він не переїде

жити в Нью-Йорк із невеличкого містечка, де він жив і писав, він пояснив: “А навіщо? У мене тут друзі, з якими ми граємо в футбол, а потім ідемо на пиво”. Ні Толстому, ні Шолохову, ані їхній творчості ніяк не заважало їхнє місце проживання.

– Пане Олександре, а як ваші твори потрапили в японські та американські видавництва?

– З японцями вийшло так. У проекті “1+1” була книга “Квіти в темній кімнаті”, де були вміщені два мої твори. Потім якось зателефонував мені упорядник цієї книжки і повідомив, що мою “Бабку” японці відібрали для публікації, і якщо я не проти, то він їм про це повідомить. Потім я отримав угоду англійською, з якої розібрав тільки “Бабка” і цифри з перекресленою літерою \$. Думаю, це і було головним... в кінці стояло мое прізвище, і я підписав. З часом я отримав гонорар, а в Токіо вийшла книга. Практично теж саме вийшло і з “Кульгавою русалкою”, але цього разу – в Америці. Про досконалість перекладу нічого не скажу – японською не володію, англійську знаю погано.

„МАЛЕНЬКЕ ЖИТТЯ”: СТОЛИЧНИЙ „ВИХІД” У НАРОД

Благодійна презентація вітчизняного ігрового повнометражного фільму „Маленьке життя” відбулася 20 листопада 2008 року в Будинку кіно м. Києва. Стрічка відомого українського сценариста та режисера-дебютанта Олександра Жовни взяла участь у цьогорічних кінофестивалях „Покров” та „Молодість”, а тепер попрямувала до свого глядача в рамках соціального проекту „Народний кінозал” Групи компаній „ФОКСТРОТ”.

Повний зал зібрали організатори благодійного перегляду фільму „Маленьке життя”. Партнери, співробітники, пересічні глядачі прийшли оцінити справу, якій Олександр Жовна та його однодумці віддали 2 роки свого життя.

Фільм „Маленьке життя” розповідає про нелегку долю сироти. Голодною зимою у головного героя фільму – хлопчика Пилипка помирає мама. Дитина знаходить притулок у православному монастирі, де також зупиняється на шляху до столичних лікарів заможний француз із хвоюю дівчинкою.

Пилипко дізнався, що її можна врятувати молитвою до Святого Пантелеймона. Він сам намалював ікону святого й щоночі стояв під вікнами дівчинки, молячись за її одужання. Хвороба відступила, але хлопчик застудився й помер від запалення легенів.

— Це фільм, що пробуджує людяність, — вітаючи автора, сказала заступниця міністра України у справах сім'ї, молоді та спорту Тетяна Кондратюк.

— Цей орден — визнання Вашої праці й подяка за заслуги перед церквою та народом, — пояснив зніяковілому Жовні отець Павло Поваляєв з Місії соціальної допомоги дітям УПЦ, вручаючи від імені Митрополита Київського та Всієї України Володимира орден на честь 1020-річчя хрещення Русі. — За ширу любов до кожного маленького життя та небайдужість до дитячих проблем.

— Я запам'ятав цей фільм, оскільки він зворушив мене до сліз. Я плакав, тому що був приголомшений самою історією, покладеною в основу фільму, — це дуже красива і зворушлива історія, а ще в фільмі була прекрасна музика, що доповнювала оповідь. З вашого дозволу я би хотів зробити собі копію стрічки та показати її на Батьківщині своїм близьким, — поділився враженням голова журі 38-ого МКФ “Молодість”, зірка голлівудського кіно Арманда Ассанте.

— Ще при попередньому перегляді фільм «Маленьке життя» здався найцікавішим, — відзначила член журі VI Міжнародного фестивалю „Покров”, викладач Інституту кіно Київського національного університету театру, кіно и телебачення ім. Карпенка-Карого Аделіна Хмельницька. — У «Маленькому житті» сподобалася сама історія, ідея фільму, і головний герой просто приголомшив! А режисер стрічки в образі француза надзвичайно органічний.

Вибір дати благодійного показу „Маленького життя” невипадковий. Адже 20 листопада рівно через 30 років після прийняття Декларації прав дитини (1959 рік) асамблея ООН одностайно прийняла Конвенцію ООН про права дитини (1989 рік). З 20 листопада 2003 року Україна відзначає „День спільних дій в інтересах дітей” як один із шляхів консолідації зусиль усіх

громадських, державних та суспільних інституцій, що опікуються проблемами дітей.

20 листопада Група компаній „ФОКСТРОТ” як продюсер „Маленького життя” та ініціатор благодійної презентації стрічки про цінність кожного, навіть маленького життя зібрали своїх партнерів по бізнесу та соціально-корисній діяльності. Кожен із запрощених зміг зробити свій внесок у добру справу – взяти участь у зборі коштів для реанімаційних відділень Кіровоградської обласної дитячої лікарні. Збір коштів відбудеться в рамках Всеукраїнської благодійної програми „Здорові діти в щасливій країні”, в рамках якої передано медичне обладнання для 11 обласних дитячих лікарень. Програма ініційована Всеукраїнським благодійним фондом „Дитячий світ”, її активним учасником протягом двох років є ГК „ФОКСТРОТ”.

Кіровоград підіпав під увагу благодійників невипадково. Адже за статистикою Кіровоградщини у 2008 році перемістилася з 7-го місця за рівнем дитячої смертності на третє. До того ж, саме у Новомиргороді Кіровоградської області мешканець цього районного центру та вихователь місцевого дитячого будинку для розумово відсталих дітей Олександр Жовна написав оповідання „Маленьке життя”, що перемогло на конкурсі Міністерства культури України на кращий соціально корисний сценарій. Тут на Кіровоградщині знайшов артистів, гримерів, реквізиторів.

– Коли стало зрозуміло, що обіцяні кошти з держбюджету так і не надійдуть, а нам необхідно знімати зимову „натуру”, я вирішив шукати підтримки у меценатів в Києві, – розповідає Олександр Жовна. – Тоді голова ради засновників Групи компаній „ФОКСТРОТ” Георгій Дігам взяв оповідання додому, а вже наступного ранку повідомив радісну новину: „Ми допоможемо, готуйте першу експедицію для зйомок натури”. Я надзвичайно вдячний усім трьом співзасновникам Групи „ФОКСТРОТ” за те, що допомогли реалізувати задумане мною та зрозуміли соціальну важливість цієї стрічки про цінність життя кожної великої та маленької людини. Вдячний своїм землякам за підтримку цієї шаленої ідеї – в умовах повного безгрошів’я знімати повнометражний художній фільм. Усі разом ми досягли

результату: фільм є. Тепер нехай глядач скаже, чого варто „Маленьке життя”.

А в Групі „ФОКСТРОТ” дякують самому автору: його „Маленьке життя” надихнуло бізнесменів на власний соціальний проект „Велике серце маленького життя” для дітей-сиріт, у межах якого у 2006 році в партнерстві з Місією соціальної допомоги УПЦ, Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту було проведено Всеукраїнський конкурс творчості дітей-сиріт „Духовний початок: надії та мрії”, а спільно з Благодійним фондом НІКО у 2007 році започаткована та реалізується Програма адаптації випускників шкіл-інтернатів до соціуму. Крім того, „Маленьке життя” не припадатиме пилом на полиці: у рамках проекту „Народний кінозал” його покажуть на благодійних презентаціях усім, кому не байдужі поняття християнської моралі та гуманності.

Олександр Жовна: «Пройшло багато років – і її тіло пахне вже сухофруктами»

Настя Дзюбак, спеціально для «Кіровоград.proUA.com» / 27.03.2010 19:37

25 березня шанувальники побачили зовсім іншого Олександра Жовну – кривавого і жорстокого.

Жовна як літературна гордість Кіровоградщини не міг залишитись без слухачів. Проте заздалегідь про зустріч знали лише журналісти і втасманичені. Чи то організатори бажали захистити Олександра від натовпу прихильників, чи надати атмосферу ексклюзивності – приміщення було розраховане не більш як на 50 людей. Тому не дивно, що в залі бібліотеки імені Чижевського зібралися майже всі свої, атмосфера була дружньою і невимушеною.

Остання подібна зустріч була 7 років тому – презентація книги «Експеримент».

– Хочу дещо пояснити. Я досить мало користуюся розмовою мовою, бо працюю в будинку з таким контингентом, де майже не доводиться спілкуватися, особливо більш-менш літературною мовою, тому практики спілкування розмовою мовою в мене немає. Коли потрапляю в аудиторію інтелектуалів, то

я переживаю. І по суті в мене немає чого вам сказати нового, — каже письменник.

— Чи Вам комфортно самому? — запитує модератор Світлана.

— Мені не комфортно, перш за все, що ти до мене звертаєшся на «ви». Справді, я звик до самотності — комфортно. Раніше я писав і це була необхідна умова — самотність або стан закоханості.

— «Раніше писав»... А зараз не пишеш?

— Ні. Зараз я не пишу. Я сказав класик, «якщо ти можеш не писати, — не пиши».

— Але зараз ми живемо в такому світі, де шукаємо самотності і не можемо знайти...

— А ви приїжджайте у Новомиргород, — звертається Жовна до аудиторії. — Нічого не залишається, як їздити на рибалку, грати в футбол, пити вино із друзями.

Цього дня глядачам хотіли представити кінематографічного Жовну.

— Це не зовсім те кіно, яке я хотів вам показати. Якщо, може, хто знає, то я зняв свого часу фільм «Бойня». Зараз «Бойню» взяли на міжнародні фестивалі в Австрію і Фінляндії. Ми його трошки змінили — фінал і титри. Боюся, що більшість не сприйме це кіно, воно занадто натуралістичне, в залі багато жінок.

Спочатку ми думали підібрати кіно, що мені імпонує. Я пропонував «Великі надії» Альфонсо Куарона. Я трохи впізнаю себе в головному персонажі. В тому хлопчику — творчій особистості, — який, перш за все, хотів щось довести не собі, а дівчині, в яку був закоханий. Так і я писав колись для дівчини, яка пізніше стала прототипом героїні в оповіданні «Її тіло пахло зимовими яблуками». Пройшло багато років — і її тіло пахне вже сухофруктами. Але, як казав Чехов, стан закоханості говорить людині про те, якою вона повинна бути. От, може, тоді я був таким, як потрібно бути. Щось творив, щось писав. З роками цього стану все менше, тому очевидно все менше творів.

— Перед показом фільму варто зробити преамбулу, — пояснює модератор. — Ти холоднокровно ставишся до вигляду крові? Ти жорстока людина?

— Я ніколи не був жорстокою людиною. Але з роками відбувається щось дивне. Я стаю трохи черствішим, але разом з тим стаю сентиментальним з приводу банальних речей. Я от плачу, коли дивлюся радянські мультфільми.

І ось — кіно. 12 хвилин стрічки.

Картина показує фрагмент з існування забійного цеху: від вантажівки з тваринами, сліз на очах телят, «живописного» процесу вбивства до закривавлених туфель забійника. Як не шокує загальний процес, контрольним пострілом для тих, хто таки не покинув залу, стає перемежування кадрів обіднього застілля робітників з убивством.

Як виявилось, інший — це кривавий Жовна.

— Ви вирішили цим фільмом показати нам, хто ми є? Задекларувати це? — запитує модератор.

— Якби ви побачили той варіант, що поїхав на фестивалі... Там змінений фінал. Там жорстокіше. У нас у фіналі дитина зі свічкою — своєрідне примирення, замолення гріхів. На фестивалі в кінці з'являється крупним планом така вишукана тарілка з приборами, і апетитний сендвіч парує, і англомовні титри «смачного»...

Знайомтеся: Олександр Жовна, «письменник потойбічного»

Не кожному письменникові щастить ще за життя потрапити до шкільної програми. Також не багатьом письменникам щастить бути знаними за кордоном більше, ніж на Батьківщині. А вже похвалитися тим, що за твоїми творами знімають кінострічку за кінострічкою, на сучасному етапі розвитку сучурлітпроцесу мало кому дано. Утім, Олександр Жовна міг би похвалитися всіма цими пунктами — але не стане, бо й категоріями такими не мислить.

Та він узагалі не ставиться до своєї літературної діяльності серйозно — каже, що це таке ж чергове серйозне хобі, як свого часу було з колекціонуванням марок, ікон і ретро-автомобілів. Говорить, що він не є особливо плодовитим письменником, і книга “Її тіло пахло зимовими яблуками”, презентована 11 липня за діяльної участі групи компаній “Фокстрот” та підтримки газети “Друг читача”, — це практично повне зібрання його творів за останні двадцять років.

Сама презентація теж не вкладалась у традиційні журналістські уявлення про цю процедуру: по-перше, відбувалась вона не в Києві, як це зазвичай буває з книжками національного масштабу, а в такому собі Новомиргороді, на кордоні Черкаської та Кіровоградської областей, де Олександр Жовна й мешкає – журналісти, їduчи сюди в спеціально виділеному «Фокстротом» мікроавтобусі, чудувалися: та що ж таке, начебто ж освічена людина, у Києві навчався, міг би зробити хтозна-яку кар'єру, чому ж ми їдемо до нього аж у таку глушину? Це пізніше Олександр Жовна зі сміхом їм розповість, як по закінченні інституту лікарі поставили йому страшний діагноз «виразка шлунка», й, оскільки російською цей діагноз звучав зовсім моторошно, то молодий Жовна вирішив принаймні померти в рідних краях, ближче до батьків – ось і повернувся... А виявилося, що тут і жити можна!

Власне, на провінціала Олександр Жовна не схожий аж ніяк: він з однаковим успіхом міг би виявитися мешканцем будь-якого населеного пункту нашої планети включно з Парижем та Антананаріву. Сьогодні те, що він випромінює, заведено називати «характером» – щоправда, стосовно Жовни хочеться підібрати якийсь інший, менш заяложений епітет...

Спочатку журналістів повезли на робоче місце винуватця торжества – до місцевого спеціалізованого інтернату другого профілю (раніше він називався не так завуальовано: «інтернат для глибоко розумово відсталих дітей»). Можна було поспілкуватися не лише з персоналом, а й із вихованцями – сам Жовна неодноразово наголошував, що це «люди з маленьким розумом, але дуже великим серцем». І при близьчому контакті з цим справді можна було погодитися... Олександр Жовна розповідав про те, як його надихають вихованці – адже це паралельний стан свідомості, практично інший вимір...

Власне, на тому, що Жовна – «писменник потойбічного», наголошують уже давно. Він сам розповідає, як знічев'я вирішив написати оповідання, сів і почав, абсолютно не уявляючи, що буде далі: «Лепеха помирає, у нього розкладалася печінка», – а через місяць після публікації оповідання «Спогади», написаного таким чином, помер раніше здоровий чоловік із таким прізвищем. Або, наприклад, те, що після виходу повісті «Кооператив

«Зелений папуга», де у фіналі зазначений кооператив згорає, за два тижні згорів реально існуючий однайменний кооператив...

Оповідання Олександра Жовни «Маленьке життя», яке й увійшло до шкільної програми («тепер мої вчителі говорять: «Дожилися – Жовну вивчаємо!» – ну, я не був зразковим учнем, тому й говорять...»), взагалі має унікальну долю. Воно стало найкращим на конкурсі Міністерства культури України на кращий соціально корисний сценарій. За умовами конкурсу на екранізацію мали знайтися гроші в держбюджеті – однак, звичайно ж, не знайшлися. А оскільки час спливав, і зимову натуру треба було знімати терміново, то «Фокстрот» звалив усі питання на свої плечі – в результаті мæмо кінострічку та початок дружби Олександра Жовни з «Фокстротом». До речі, цей самий «Фокстрот», надихнувшись «Маленьким життям», розгорнув бурхливу соціальну діяльність: почав проект «Велике серце маленького життя» для дітей-сиріт, у рамках якої в 2006 році було проведено Всеукраїнський конкурс творчості дітей-сиріт «Духовний початок: надії та мрії», а в 2007 році стартувала програма адаптації випускників шкіл-інтернатів до соціуму. Так що приклад Олександра Жовни вкотре доводить: перо можна прирівнювати не лише до багнета, а й до більш ефективної зброї останніх модифікацій...

Загалом за оповіданнями Жовни знято вже чотири повнометражні стрічки – та ще й які! «Ніч світла» Романа Балаяна, знята за оповіданням «Експеримент», стала сенсацією на цьогорічних Днях українського кіно у Франції. Тому не дивно, що режисери наввики пропонують Жовні творчу співпрацю – однак він не поспішає, бо мріє екранизувати свої сценарії сам. Адже у «Маленькому житті» він був і режисером... На прес-конференції, що відбулася на мальовничому березі озера після відвідування інтернату, Жовна розповів, що вже готовий до нового серйозного хобі, яке має потіснити літературу, – кіно. Мовляв, ось відкриємо тут власну кіностудію – скажімо «Монте-Крісто» або «Бонавентура» – і самі все знімемо...

Атанайя Та

25 березня Олександр Жовна зустрічався з кіровоградськими журналістами

Жовна як літературна гордість Кіровоградщини не міг залишитись без слухачів. Проте заздалегідь про зустріч знали лише журналісти і втасманичені. Чи то організатори бажали захистити Олександра від натовпу прихильників, чи надати атмосферу ексклюзивності – приміщення було розраховане не більш як на 50 людей. Тому не дивно, що в залі бібліотеки імені Чижевського зібралися майже всі свої, атмосфера була дружньою і невимушеною.

Остання подібна зустріч була 7 років тому – презентація книги «Експеримент».

– Хочу дещо пояснити. Я досить мало користуюся розмовою мовою, бо працюю в будинку з таким контингентом, де майже не доводиться спілкуватися, особливо більш-менш літературною мовою, тому практики спілкування розмовою мовою в мене немає. Коли потрапляю в аудиторію інтелектуалів, то я переживаю. І по суті в мене немає чого вам сказати нового, – каже письменник.

– Чи Вам комфортно самому? – запитує модератор Світлана.

– Мені не комфортно, перш за все, що ти до мене звертаєшся на «ви». Справді, я звик до самотності – комфортно. Раніше я писав і це була необхідна умова – самотність або стан закоханості.

– «Раніше писав»... А зараз не пишеш?

– Ні. Зараз я не пишу. Я сказав класик, «якщо ти можеш не писати, – не пиши».

– Але зараз ми живемо в такому світі, де шукаємо самотності і не можемо знайти...

– А ви приїжджайте у Новомиргород, – звертається Жовна до аудиторії. – Нічого не залишається, як їздити на рибалку, грати в футбол, пити вино із друзями.

Цього дня глядачам хотіли представити кінематографічного Жовну.

– Це не зовсім те кіно, яке я хотів вам показати. Якщо, може, хто знає, то я зняв свого часу фільм «Бойня». Зараз «Бойню» взяли на міжнародні фестивалі в Австрію і Фінляндії. Ми його

трошки змінили – фінал і титри. Боюся, що більшість не сприйме це кіно, воно занадто натуралистичне, в залі багато жінок.

Спочатку ми думали підібрати кіно, що мені імпонує. Я пропонував «Великі надії» Альфонсо Куарона. Я трохи впізнаю себе в головному персонажі. В тому хлопчику – творчій особистості, – який, перш за все, хотів щось довести не собі, а дівчині, в яку був закоханий. Так і я писав колись для дівчини, яка пізніше стала прототипом геройні в оповіданні «Її тіло пахло зимовими яблуками». Пройшло багато років – і її тіло пахне вже сухофруктами. Але, як казав Чехов, стан закоханості говорить людині про те, якою вона повинна бути. От, може, тоді я був таким, як потрібно бути. Щось творив, щось писав. З роками цього стану все менше, тому очевидно все менше творів.

– Перед показом фільму варто зробити преамбулу, – пояснює модератор. – Ти холоднокровно ставишся до вигляду крові? Ти жорстока людина?

– Я ніколи не був жорстокою людиною. Але з роками відбувається щось дивне. Я стаю трохи черствішим, але разом з тим стаю сентиментальним з приводу банальних речей. Я от плачу, коли дивлюся радянські мультфільми.

І ось – кіно. 12 хвилин стрічки.

Картина показує фрагмент з існування забійного цеху: від вантажівки з тваринами, сліз на очах телят, «живописного» процесу вбивства до закривавлених туфель забійника. Як не шокує загальний процес, контрольним пострілом для тих, хто таки не покинув залу, стає перемежування кадрів обіднього застілля робітників з убивством.

Як виявилось, інший – це кривавий Жовна.

– Ви вирішили цим фільмом показати нам, хто ми є? Задекларувати це? – запитує модератор.

– Якби ви побачили той варіант, що поїхав на фестивалі... Там змінений фінал. Там жорстокіше. У нас у фіналі дитина зі свічкою – своєрідне примирення, замолення гріхів. На фестивалі в кінці з'являється крупним планом така вишукана тарілка з приборами, і апетитний сендвіч парує, і англомовні титри «смачного»...

Настя Дзюбак, <http://kirovograd.proua.com/>

Кава... із солодким перцем

Як вихователь Дитячого будинку для розумово відсталих дітей поєднує роботу із написанням сценаріїв та зйомками фільмів

Кажуть, що відкриття, творчі осяяння можна знайти на стику: науки і мистецтва, науки і літератури, літератури й музики – тобто на стику чогось нібіто зовсім непоєднуваного. Наприклад, якого одкровення можна чекати, поєднавши каву із солодким перцем або вершки – із зернами граната, запитує геройня письменника Олександра Жовни у його повісті «Експеримент», за якою Роман Балаян зняв фільм «Ніч світла»? Невідомо якого, потрібно спробувати... І новомиргородець з Кіровоградщини, вихователь-дефектолог дитячого будинку, письменник і колекціонер, режисер, сценарист і актор Олександр Жовна так і живе: як результат, разом із паном Балаяном, українськими та російськими кінематографістами зняли вже чотири фільми – «Партитура на могильному камені», «Ніч світла» (картина недавно демонструвалася на Днях українського кіно у Франції), «Second hand» та зовсім свіжу повнометражну стрічку «Маленьке життя», до прем'єри якої нині він готується.

ТАМ, ДЕ НЕ БУВАЄ ГЛЯНЦЮ

Аби знайти контрасти, Олександру Жовні далеко ходити не треба: вже багато років він працює викладачем у Новомиргородському дитячому будинку другого профілю, де виховуються, навчаються і живуть до 25 років діти з особливими потребами – дауни та імбіцили. «Мене норма не зворушує», каже письменник-вихователь. Що ж, те, що відбувається тут, може зворушити навіть каміння. Особливо – поєднання крайньої безпорадності та наївності 137 дітей-вихованців та великовудушної самовідданості 42 вихователів, які добре розуміють невеселі перспективи своїх підопічних. Їх тут наполовину – хлопців і дівчат, від більшості відмовилися батьки. На перший погляд, діти (і 7-річних, і 25-річних тут називають дітьми, а кажучи про їхній вік, вживають слово «рочки») – лагідні, мирні, стримані. Але – на перший.

- У дітей – не тільки розумова відсталість, майже у кожного – букет хвороб (слабке серце та інші внутрішні органи, епілепсія, психічні розлади)... Так, є приступи агресії, шизофренії, епілептичні приступи. Але це наші діти, і коли після приступу дитина відкриває очки, вона має бачити когось біля себе і їй потрібно потримати ручки під час цього... Сьогодні вона кричить і свариться, а завтра тулиться до тебе і називає мамою, – каже заступник директора будинку Світлана Пухлій.

Це – тільки невеличкі штрихи про біди, з якими живуть діти з особливими потребами для тих, кого Бог милував мати особистий зв'язок з таким закладом. А в оповіданнях та повістях вихователя Олександра Юрійовича, який часто звертається до теми нездорової психіки, йдеться і про щемливі деталі життя обділених долею людей («Даремна справа уявити що то. Сліпо...глохно...німо...»), і про нестатутні стосунки, і про історії божевілля та суїциду. Звісно, далеко не все пишеться «знатури», в творах є багато фантазій. Особливістю ж творчості Жовни є те, що наскрізь неї проходить драматична тема смерті, навіть якщо смерті немає фізичної. Чи не тому, що добре ознайомлений із подальшою долею своїх вихованців (після 25 років – будинок для престарілих або психоневрологічна лікарня), Олександр Жовна, не знаючи як закінчити історію, знаходить для своїх геройів саме такий «вихід»?

- Мене цікавить життя людей, які відрізняються від тих, яких ми називаємо «нормальними». Порушення функцій кори головного мозку звільняє підкірку – те, що не відбувається в нас. У нас – постійний контроль, а в них він малий або відсутній. Вони живуть емоціями і є щирими. На жаль, вони не розуміють книжок, які я пишу. Це – для «норми», – пояснив письменник.

До речі, працівники ГК «Фокстрот», за підтримки якого відбулася до того ж презентація книжки Олесандра Жовни «Її тіло пахло зимовими яблуками», розповіли, що нерідко вихованці будинку тікають з психоневрологічних лікарень у Новомиргород, бо вважають, що тут – їхній дім, і часто-густо стають місцевими бомжами. «І такі в Жовни є друзі», – констатувала Людмила Лозова з «Фокстроту».

КАТАРСИС ДЛЯ «НОРМИ»

Але сам Олександр Жовна не хоче, щоб його звинуватили в некрофілії – він пише, знімає фільми і вже сам пробує себе в режисурі, адже творчість – це народження, це – кожен раз новий виток духовного життя. До речі, Роман Балаян, який вносив свої корективи в кіносценарії, за словами Жовни, до драми вносить «мелю».

Катарсис (духовне очищення, звільнення) – це мета кінематографічних страждань сценариста і режисера Жовни. Розумово відсталі інваліди катарсис можуть отримати й тоді, коли Юрійович катає їх на своєму екстравагантному «мерседесі», але для нормальних людей катарсис здебільшого можливий через слізи. «Я хочу, щоб люди плакали, коли дивитимуться «Маленьке життя», – каже вихователь-режисер. «Маленьке життя» – нещодавно знятий фільм про хлопчика Пилипка, який намалював на дощечці ікону святого Пантелеймона, вірячи, що він зцілить хвору дівчинку, яка йому дуже сподобалася. Дівчинка одужує, а хлопчик, за оповіданням, помирає. Ікона ж, про яку йдеться, – у нього, в Жовни.

– Колись я захоплювався колекціонуванням ікон. Одну із зображенням святого Пантелеймона мені подарувала старообрядниця з Новомиргорода Наталія Калашнікова. Відразу було видно, що святого малював не професійний іконописець – в малюнку вгадувалася дитяча рука. От і вийшло таке оповідання, – розповів Олександр Жовна. (До речі, як розповів 20-річний вихованець будинку Сергій Горбенко, Олександр Юрійович займається з ними малюванням, загалом, діти багато часу приділяють рукоділлю і на стінах в актовому залі у них висять дуже красиві, акуратно зроблені аплікації, вишивки, малюнки.) ...Хто за, може існує десь в паралельному світі цей Пилипок, якого вигадав Жовна для свого оповідання (в світі немає нічого нового), бо сам автор все незрозуміле сприймає, як паралельне життя, паралельну свідомість. А, отже, присутнє.

Слід зазначити, що на конкурсі, оголошенню Міністерством культури та туризму України на кращий соціально корис-

ний сценарій, оповідання Олександра Жовні «Маленьке життя» визнали кращим. За умовами конкурсу, зйомки фільму мало профінансувати міністерство. Але підійшов час і було потрібно знімати зимову «натуру», а грошей не було. Знову ж виручив «Фокстрот».

Олександр дуже любить творчість Антона Чехова, а називає себе «людиною, яка захоплюється»: спочатку, вже згадувалося, колекціонуванням марок, потім – ікон, старих автівок, писанням, а тепер – кінематографом. До того ж він зумів захопити бізнесменів «Фокстроту» на створення важливого соціального проекту «Велике серце маленького життя». Його суть – проводити серед вихованців інтернатів творчі конкурси та допомагати їм після закінчення навчального закладу влаштувати життя. Власне, й назва цього проекту належить пану Жовні: він каже, що діти, з якими працює, – з малим розумом і великим серцем.

Олександр Жовна вдячний друзям-бізнесменам за величезну підтримку, але не менше він завдячує своїм підопічним. Каже, що раніше мріяв про Київ, а тепер і не думає. У дитячому будинку на нього завжди чекають діти – що приїде Юрійович. Найголовніше ж, що не відомо який художній твір завдяки письменнику Жовні спроектує на папір чиясь звільнена підсвідомість – чиясь кава з перцем чи вершки з гранатом. Певно, на таких тоненьких місточках, які ведуть від однієї живої істоти до іншої, якраз і по-справжньому твориться, якраз і стаються всі найважливіші в житті зустрічі.

Оксана МИКОЛЮК, «День»

Як він став тим, ким став

Кіровоградському письменнику Олександру Жовні виповнилося п'ятдесят. Він автор кількох десятків оповідань і повістей, серед яких найпершими згадуєш «Експеримент», «Партитуру на могильному камені», «Вдовушку», «Маленьке життя» (увійшло до шкільної програми), «S. N. Second hand», «Її тіло пахло зимовими яблуками». Деякі з них екранізовані (фільми «Партитура на могильному камені», «Second hand», режисер

Ярослав Лупій, «Ніч світла», режисер Роман Балаян). Цього письменника знають тисячі, хоча сам він вважає себе на порядок менш відомим. Може, тому й віddaє перевагу не столичному бомонду і меню модерних ресторанів, а домашньому борщеві й рідному Новомиргороду на Кіровоградщині.

Саме тут у Сашка народжуються найкращі літературні ідеї. Саме тут він знаходить нових герой для чергової кінострічки. Саме в цей, не найшатніший під'їзд новомиргородської багатоповерхівки, де розташована його квартира, заходили творчі знаменитості, щоб пропустити чарку і попоїсти того домашнього борщу, який для Олександра, багатьох званих і названих гостей неперевершено готує його музя і дружина Світлана.

Кажуть, доля подарувала йому багато. Важко не погодитись. Адже має таку музу... Має душу і серце, сповнені переживань і почуттів, які не шкодує переварювати в письменницько-сценарному котлі, виварюючись сам до знемоги. А ще доля дала йому право бути автором художньої прози, бачити написане на екрані, самому брати участь у тайнстві оживання друкованого слова й оживати на екрані в іншому образі разом з ним.

На літературному горизонті Олександр Жовна був помічений, коли дебютував зі своїми оповіданнями у львівському та київському часописах. Тридцятирічний, тоді він не захоплювався (і не захопився) словесною еквілібрістикою, яка вже входила в моду, і не намагався здивувати нею (як і пересічним матом) українського читача. Може, тому й був помічений? Може, тому й почали порівнювати його з Чеховим, мовляв, твори кожного з них глибоко психологічні, прості та щемливі, зрозумілі всім. Чехов ділив себе між театром та прозою, Жовна ділить себе між прозою та кіном. Лауреат кількох літературних премій, він відзначений і дипломами Всеукраїнського конкурсу романів і кіносценаріїв «Коронація слова» (сценарії «Дорога», «Експеримент», «Вдовушка»). А 2008 року Олександр Жовна дебютував як режисер, екранизувавши власну драму «Маленьке життя». Стрічка взяла участь у кінофестивалях «Покров» і «Молодість». Того ж року відбулась благодійна презентація її в Будинку кіно в

рамках соціального проекту «Народний кінозал». А минулого року була запрошена серед семи повнометражних фільмів на фестиваль українського кіно в Німеччині (Кельн).

Бути поряд із простими людьми, серед звичного і звичайного життя, буденних турбот робітників, селян, студентів, школярів, але виловлювати з усього цього захоплюючі сюжети, магічні повороти буденності – до цього Олександр мастак. Сам він зрозумів це пізніше, ніж став відомим. Уже тоді, коли, захоплений писанням-переписуванням сценарію до чергового фільму, поселився у зручній столичній квартирі. Поселився, та ненадовго – повернувшись до рідних країв. Критики стверджують, що Олександр Жовна володіє надзвичайною магією перевтілення життя в текст, який, завдяки цій же магії, перевтілюється перед читачем у життя. Мабуть, Олександрові нелегко живеться з цією загадкою. Але я переконаний, що йому добре живеться серед сучасників: читачів і глядачів, герой творів, земляків, серед безмежних новомиргородських степів і річкових заплав... Бо тут він – у себе.

Ще в юності, після встановлення страшного діагнозу, лікарі фактично відправили Сашка зі столиці, де навчався, до рідних країв, у Новомиргород – доживати. І, можливо, завдяки саме їм і сталося те, що сталося. І він став тим, ким став.

Олександр Жовна майже 30 років працює педагогом у Новомиргородському інтернаті для розумово відсталих дітей, свідомо відмовляючись від переїзду до Києва. «Тут починаєш вчитися відчувати серцем. Ці люди – з маленьким розумом, але з дуже великим серцем», – переконаний письменник.

В одному з інтерв'ю він казав: «...Я завжди думав, що література створюється для більш ширшого кола читачів і не на один день. Я кажу так не тому, що я гідний письменник, а як нормальний читач, який просто має смак. Сподіваюсь. Власне, саме це й має визначати вартість літератури. На жаль, більшість сучасників, що пишуть, та їх література мають дрозофільне походження. Зранку вони ще актуальні, після обіду ними мало хто цікавиться, а до вечора про них забивають назавжди. Ство-

рюється література, тематика якої, сюжети, здається, не виходять за межі інтересів її ж виконавців. Таке враження, що авторами керує бажання сказати всім: «От такі нові слова, українські та іншомовного походження на сьогодні я знаю і спроможний складати їх у речення. А коли не ставитиму між реченнями крапок, стану письменником-модерністом...». У цьому – його критерій оцінки написаного іншими і ним самим.

Олександр Жовна прийшов до свого 50-ліття, крім вагомих досягнень, з кількома нажитими загальнолюдськими константами. Головні з них – любити життя, відчувати його, бачити і поважати аж до наймізерніших проявів, допомогти побачити і полюбити іншим.

Петро Мельник

Зміст

Карби одвічних істин Олександра Жовни.....	3
Олександр Жовна Бібліографічний покажчик.....	8
I. Твори О. Жовни.....	8
II. Книги про О. Жовну.....	9
III. Твори О. Жовни в періодичних виданнях.....	9
IV. Періодичні видання про О. Жовну	11
V. Фільмографія	22
VI. Інтернет-ресурси	23
VII. Статті, інтерв'ю	29

Художньо-публіцистичне видання

Карби одвічних істин Олександра Жовни

(До 50-річчя від дня народження)

Біобібліографічний покажчик

Над підготовкою видання працювали:

Тетяна Макарова

Редактор: Валентина Козлова

Технічний редактор Віктор Лисенко

Відповідальна за випуск: Олена Гаращенко

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 4,65. Авт. лист. 3,37. Тираж. 170. Зам. 119.

СПД ФО Лисенко В. Ф.
25028, м. Кіровоград, вул. Пацаєва, 14, к. 1, кв. 101. Тел. (0522) 322-326.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 3904 від 22.10.2010.